

การออกแบบชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม นักร้องหญิงแนวแจ๊สในอดีต
AUDIOPHILE BOOK DESIGN FOR LEGENDARY JAZZ DIVAS

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิตศศิลป์ ภาควิชานิตศศิลป์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุมัติศิลปนิพนธ์

การออกแบบชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม นักร้องหญิงแนวแจ๊สในอดีต
AUDIOPHILE BOOK DESIGN FOR LEGENDARY JAZZ DIVAS

นายทศพร อชวานันทกุล
Mr. TOSAPORN ACHAWANUNTAGUL

ภาควิชานิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศิลป์

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์.....วันที่ 19/1/2551
(อาจารย์พีรพงษ์ พงษ์ประภาพันธ์)

หัวหน้าภาควิชา.....วันที่ 30 พ.ค. 51
(อาจารย์วิศักดิ์ รักใหม่)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อศิลปนิพนธ์ การออกแบบชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม นักร้องหญิงแนวแจ๊สในอดีต
AUDIOPHILE BOOK DESIGN FOR LEGENDARY JAZZ DIVAS

ชื่อ นายทศพร อาชวานันทกุล
สาขาวิชา นิเทศศิลป์
ภาควิชา นิเทศศิลป์
คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2550
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พีรพงษ์ พงษ์ประภาพันธ์

บทคัดย่อ

ศิลปนิพนธ์ชุดนี้เป็นการออกแบบชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสมสำหรับผู้ชื่นชอบดนตรีแนวแจ๊ส ซึ่งในปัจจุบันการออกแบบและผลิตผลงานรูปแบบที่มีจำนวนจำกัดหรือเพื่อการสะสมกำลังเป็นแนวทางที่ตลาดการผลิตผลงานเพลงจับตามอง ประกอบกับความชื่นชอบในแนวดนตรีแจ๊สของผู้จัดทำด้วย ในการสร้างผลงานนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ไม่ใช่เพียงเพื่อการศึกษาและพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความมุ่งมั่นเพื่อเสริมสร้างและขยายการรับรู้เกี่ยวกับแนวดนตรีแจ๊สให้ตัวผู้จัดทำและผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เมื่อได้ลงมือปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ผู้จัดทำได้พบอุปสรรคและปัญหาต่างๆในการทำงาน เช่น การค้นคว้าข้อมูลที่ค่อนข้างเก่าหรือกระบวนการพิมพ์ที่สลับซับซ้อน ทำให้ต้องหาทางแก้ไขปัญหาให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ โดยสรุปแล้วผลที่ได้รับถือเป็นการเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานในสายวิชาชีพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

- ขอขอบคุณ พ่อ แม่ ที่เป็นทั้งสารดี ผู้ช่วย และผู้สนับสนุนทางการเงินมาโดยตลอด
- ขอขอบคุณ อาจารย์นิเทศศิลป์ทุกท่านที่สละเวลาเป็นที่ปรึกษาในการทำงานและความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์นิค อาจารย์ไก่อ อาจารย์แดง
- ขอขอบคุณ พนักงานร้าน ดับเบิล เอ สาขาลาดกระบัง สำหรับคำแนะนำต่างๆด้านการพิมพ์
- ขอขอบคุณ เพื่อนๆนิเทศศิลป์ทุกคนที่อยู่ด้วยกันมา 4 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณต๊ับ คุณอัน คุณเป็รียว สำหรับมิตรภาพ คุณนก คุณเจน สำหรับคำปรึกษาและข่าวสาร และคุณฝ้าย สำหรับเวลาปรับทุกข์
- ขอขอบคุณ รุ่นพี่ โดยเฉพาะ พี่โบว์ ที่คอยให้คำแนะนำในการทำงาน
- ขอขอบคุณ ผู้ใหญ่และนายจ้าง งานที่ผ่านๆมา ที่ให้โอกาสฝึกฝนการทำงานจริง
- ขอขอบคุณ เพื่อนนอกคณะ คุณป้อม คุณชง คุณนงนุช และเพื่อนชาวลาซาล ที่คอยเป็นเพื่อนคุยได้ทุกเวลา
- ขอขอบคุณ พี่แม็กซ์และบุญมี ที่เป็นเป็นส่วนหนึ่งของความสุข
- ขอขอบคุณ ศิลปินที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานชิ้นนี้ทุกท่าน

ทศพร อาชวานันทกุล

มีนาคม 2551

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญภาพประกอบ	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตผลงาน	2
1.4 แนวทางและขั้นตอนการออกแบบ	2
2. ข้อมูลและวรรณกรรม	3
2.1 ความเป็นมาของแนวเพลงแจ๊ส	3
2.1.1 ต้นกำเนิด	4
2.1.2 ยุค 1890 - 1910	5
2.1.3 ยุค 1920 และ 1930	5
2.1.4 ยุค 1940 และ 1950	6
2.1.5 ยุค 1960 และ 1970	7
2.1.6 ยุค 1980 - ปัจจุบัน	7
2.1.7 ราชาวงส์แจ๊ส	8
2.2 ศิลปินหญิงกับแนวเพลงแจ๊ส	9
2.2.1 ลักษณะเด่นและภาพพจน์	9
2.2.2 เพ็γκี้ ลี (Peggy Lee)	9
2.2.3 เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์ (Ella Fitzgerald)	10
2.2.4 แอสทรูด กิลเบอร์ต (Astrud Gilberto)	11
2.2.5 จูลี ลอนดอน (Julie London)	11
2.2.6 บิลลี ฮอลิเดย์ (Billie Holiday)	12
2.3 ศิลปะที่มีอิทธิพลในแนวเพลงแจ๊ส	13

3. ทฤษฎีการออกแบบ	16
3.1 การออกแบบหนังสือ	16
3.1.1 หลักการออกแบบหนังสือ	16
3.1.2 โครงสร้างของหนังสือ	17
3.1.3 หลักการจัดหน้าหนังสือ	21
3.1.4 ระบบการพิมพ์และการผลิตหนังสือ	26
3.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์	30
3.2.1 วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์	32
3.2.2 ประเภทของบรรจุภัณฑ์	32
3.2.3 การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์	34
3.2.4 การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์	36
3.2.5 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์	38
3.2.6 เทคนิคการออกแบบในลักษณะต่างๆ	42
3.3 คนตรีกับการออกแบบและประชาสัมพันธ์	45
3.3.1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าเพลง	46
3.3.2 กลยุทธ์การออกแบบสินค้าเพลง	46
4. การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้น	48
4.1 สรุปประเด็นเนื้อหาภายในเล่ม	48
4.2 สรุปแนวทางการออกแบบ	49
5. การสร้างสรรค์ผลงาน	50
5.1 การออกแบบสัญลักษณ์	50
5.2 การออกแบบภาพประกอบ	51
5.3 แบบร่างครั้งที่ 1	52
5.4 แบบร่างครั้งที่ 2	58
6. ผลงานจริง	63
7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ประวัติผู้เขียน	77

สารบัญภาพประกอบ

รูปที่	หน้า
1. ภาพร่างแสดงขอบเขตของงาน	2
2. ภาพนักดนตรีแจ๊สและ คู้ก เอลลิงตัน	4
3. ภาพถ่าย เฟ็กกี้ ลี	9
4. ภาพถ่าย เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์	10
5. ภาพถ่าย แอสทรูด กิลเบอร์โต	11
6. ภาพถ่าย จูลี ลอนดอน	12
7. ภาพถ่าย บิลลี ฮอลิเดย์	13
8. ตัวอย่างภาพ Pin-up Girl ยุค 40-50 ก	14
9. ตัวอย่างภาพ Pin-up Girl ยุค 40-50 ข	14
10. ตัวอย่างภาพ Pin-up Girl ยุค 40-50 ค	14
11. ตัวอย่างภาพลูกไม้แบบ Boudoir Chic	14
12. ตัวอย่างภาพศิลปะบนบรรจุภัณฑ์และสิ่งพิมพ์ ยุค 50-60	15
13. ตัวอย่าง โครงสร้างการจัดหน้าเลย์เอาต์ ก	18
14. ตัวอย่าง โครงสร้างการจัดหน้าเลย์เอาต์ ข	18
15. ภาพตัวอย่าง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ก	32
16. ภาพตัวอย่าง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ข	32
17. ภาพตัวอย่าง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ค	33
18. ภาพตัวอย่าง โครงสร้างบรรจุภัณฑ์	34
19. ภาพตัวอย่าง คนตรีกับการออกแบบและประชาสัมพันธ์	45
20. ภาพร่างสัญลักษณ์หลักของชุดผลงานบางส่วน จากแบบร่างครั้งที่ 1-2	50
21. ภาพสัญลักษณ์หลักของชุดผลงานที่ใช้จริง	51
22. ภาพแบบร่างด้วยดินสอ เฟ็กกี้ ลี	52
23. ภาพแบบร่างด้วยดินสอ เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์	52
24. ภาพแบบร่างด้วยดินสอ จูลี ลอนดอน ก	52
25. ภาพแบบร่างด้วยดินสอ จูลี ลอนดอน ข	53
26. ภาพแบบร่างด้วยดินสอ แอสทรูด กิลเบอร์โต	53

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

27. ภาพแบบร่างด้วยดินสอ บิลลี่ ฮอลิเดย์	54
28. ภาพแบบร่างด้วยปากกาโครงหน้าของศิลปินทั้ง 5	55
29. ภาพทดลองการสร้างผลงานจริง	56
30. ภาพแบบร่างสัญลักษณ์และองค์ประกอบทางศิลปะ	57
31. ภาพแบบร่างสัญลักษณ์หลักของชุดผลงาน	57
32. ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ เฟ็กกี้ ลี	58
33. ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ เฮลลา ฟิทซเจอร์ลด์	58
34. ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ แอสทรูด กิลเบอร์โต	58
35. ภาพร่างด้วยปากกา จูดี ลอนดอน	59
36. ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ จูดี ลอนดอน ก	59
37. ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ จูดี ลอนดอน ข	60
38. ภาพแบบร่างเมื่อนำมาประกอบ บิลลี่ ฮอลิเดย์	60
39. ภาพลวดลายที่ออกแบบเพื่อเลือกใช้ในงาน	61
40. โครงสร้างหน้ากระดาษ	62
41. ภาพแสดงแบบอักษรที่เลือกใช้ในงาน	62
42. ภาพสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในงาน	62
43. ภาพหน้าปกหนังสือ	63
44. ภาพนำบททั้ง 5 บท	64
45. ภาพประกอบหลัก เฟ็กกี้ ลี	65
46. ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 1 เฟ็กกี้ ลี	66
47. ภาพประกอบหลัก เฮลลา ฟิทซเจอร์ลด์	67
48. ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 2 เฮลลา ฟิทซเจอร์ลด์	68
49. ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 3 แอสทรูด กิลเบอร์โต	69
50. ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 4 จูดี ลอนดอน	70
51. ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 5 บิลลี่ ฮอลิเดย์	71
52. ภาพบรรจุภัณฑ์แผ่นซีดีและแผ่นพับสอด	72
53. ภาพแผ่นซีดีแบบ Platinum และ Vinyl	72
54. ภาพบรรจุภัณฑ์รวม	73
55. ภาพจำลองผลงานทั้งหมด	73

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

หัวข้อศิลปนิพนธ์ การออกแบบชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม นักร้องหญิงแนวแจ๊สในอดีต AUDIOPHILE BOOK DESIGN FOR LEGENDARY JAZZ DIVAS

1.1 ความเป็นมา

วงการเพลงเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่มีการแข่งขันกันสูงทั้งด้านการตลาด ผลิตภัณฑ์ และ ภาพพจน์เอกลักษณ์ของศิลปิน มีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ตลอดจนการวางกลยุทธ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และการนำเสนอจึงเป็นเรื่อง สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับศิลปินที่เป็นต้นแบบอันทรงคุณค่าในยุคสมัยต่างๆ

ผลงานชิ้นนี้เป็นการออกแบบชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม ถือเป็นผลิตภัณฑ์ สำหรับผู้ ที่รู้จักและชื่นชอบตัวศิลปินในแนวแจ๊ส โดยเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันการออกแบบและการผลิตผลงาน แบบที่มีจำนวนจำกัดเพื่อการสะสมนี้ กำลังเป็นแนวทางที่ตลาดการผลิตผลงานเพลงจับตามอง โดย คำนึงถึงความเหมาะสมให้กับตลาดนักฟังเพลงในปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ โดยการออกแบบจะนำความ เป็นเอกลักษณ์ของแนวดนตรีแจ๊ส อันประกอบไปด้วย ที่มาของแนวดนตรี ลักษณะทางศิลปะที่ เกี่ยวข้องที่มีความโดดเด่น ความเกี่ยวเนื่องกับเนื้อหา และประวัติของตัวศิลปินเอง มาประยุกต์ใช้ ในการออกแบบให้เกิดความร่วมสมัยดูแปลกใหม่ขึ้นแต่ก็ยังคงสะท้อนความเป็นแนวเพลงแจ๊สอยู่ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย

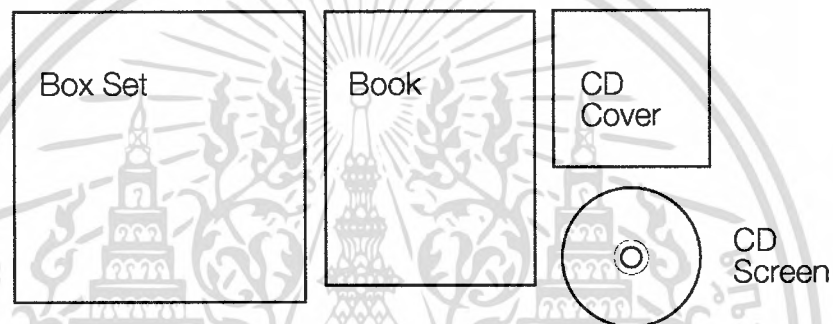
1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาการออกแบบกราฟิก บรรจุภัณฑ์และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี
- 2) เพื่อพัฒนาการออกแบบกราฟิก บรรจุภัณฑ์และการทำสิ่งพิมพ์ให้แสดงออกถึงเนื้อหา สารที่ต้องการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
- 3) เพื่อศึกษาดตลาดและจำลองกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ
- 4) เพื่อสร้างและขยายการรับรู้เกี่ยวกับแนวดนตรีแจ๊สให้มากขึ้น

1.3 ขอบเขตผลงาน

ออกแบบกราฟิกเพื่อสร้างชุดหนังสือและซีดีสำหรับการสะสมของศิลปินหญิงแนวแจ๊สในอดีต ซึ่งประกอบไปด้วย

- 1) กล่องใส่หนังสือและซีดี
- 2) หนังสือปกแข็ง ขนาด 19.5 x 24 ซม. จำนวน 60-70 หน้า
- 3) ภาพประกอบและสัญลักษณ์เพื่อใช้ในหนังสือและซีดี
- 4) กล่อง ปก ใบนแทรก และ แผ่นซีดี 1 ชุด

รูปที่ 1 ภาพร่างแสดงขอบเขตของงาน

1.4 แนวทางและขั้นตอนการออกแบบ

- 1) รวบรวมข้อมูลและวรรณกรรม
- 2) ศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบที่เกี่ยวข้อง
- 3) วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการออกแบบ
- 4) ทดลองออกแบบร่าง
- 5) ปรับปรุงแก้ไขแบบร่างและพัฒนางานให้ได้แบบที่สมบูรณ์
- 6) ผลิตผลงานจริง

บทที่ 2

ข้อมูลและวรรณกรรม

แจ๊ส (Jazz) เป็นลักษณะดนตรีชนิดหนึ่ง que พัฒนามาจากกลุ่มคนดำในสหรัฐอเมริกา (African Americans) ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีลักษณะพิเศษคือ โน้ตบลูส์ การลัดจังหวะ จังหวะสวิง การโต้และตอบทางดนตรี และการเล่นสด โดยแจ๊สถือเป็นลักษณะดนตรีคลาสสิกชนิดหนึ่งของสหรัฐอเมริกา

แจ๊ส เป็นแนวดนตรีที่ยากสำหรับการหาคำจำกัดความ ทั้งนี้เพราะแจ๊สมีหลากหลายประเภท เช่น บีบ๊อบ, คลุแจ๊ส, ฟรีแจ๊ส เป็นต้น ผู้ที่ให้คำจำกัดความคำว่าแจ๊สนั้นไม่สามารถนำแจ๊สทุกประเภทมารวมกันแล้วให้คำจำกัดความเป็นเพียงแต่อย่างเดียวได้และเป็นเพราะแจ๊สนิยมเล่นกันก่อนแล้วถึงมาจดโน้ตกันทีหลังซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้เลย

2.1 แนวเพลงแจ๊ส

ความหมายของคำว่าแจ๊ส เคยมีผู้พยายามนิยามความหมายไว้หลายแบบ ซึ่งยากต่อการนิยาม คำจำกัดความของคำว่าแจ๊สในพจนานุกรมไทยโดย สอ เสถบุตร: jazz (n.) หมายถึง ดนตรีเต้นรำเล่นลัดจังหวะ, การเต้นรำเข้ากับดนตรีชนิดนี้, ความมีชีวิตชีวา ซึ่งคล้ายคลึงตามความหมายของคำว่าแจ๊สในพจนานุกรมไทยวัฒนาพานิช โดย วิบูลย์ สมบุรณ์ หมายถึง ดนตรีเต้นรำเล่นลัดจังหวะ, เล่นดนตรีชนิดนี้, เต้นรำเข้ากับดนตรีชนิดนี้ สำหรับพจนานุกรมฉบับของอ็อกฟอร์ด ให้คำจำกัดความไว้ว่า "เป็นดนตรีที่ถือกำเนิดจากชาวอเมริกันผิวดำเชื้อสายแอฟริกัน ซึ่งมีจังหวะชัดเจนที่เล่นอย่างอิสระ โดยการประสานกันขึ้นเองของนักดนตรีในขณะที่กำลังบรรเลง"

มีคำกล่าวที่ว่า "Jazz is not a feeling more than anything else" หรือ "Jazz is not what you play but how you play it" คำกล่าวนี้กล่าวถึงจังหวะที่เรียกกันว่าสวิง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจหลักของแจ๊ส ในหมู่นักดนตรีมักมีคติยึดถือที่ว่า ใครที่เล่นสวิงไม่ได้ถือว่าเล่นเพลงแจ๊สไม่เป็น นอกจากนั้นยังปรากฏในเพลงเปรียบเปรยของ ดุ๊ก เอลลิ่งตัน นักเปียโน นักแต่งเพลง และหัวหน้าวงบิกแบนด์ ที่มีอิทธิพลต่อดนตรีแจ๊สอย่างมากคนหนึ่งของโลก ในช่วงทศวรรษที่ 1930 - 1950 ในเรื่องของสวิงว่า "It don't mean a thing (if it ain't got that swing)" ซึ่งเป็นการยืนยันว่าจังหวะสวิงเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของดนตรีแจ๊ส

รูปที่ 2 ภาพนักดนตรีแจ๊สและ คิว เอลดิงตัน

คิว เอลดิงตัน เคยกล่าวถึงดนตรีแนวนี้ไว้ว่า "แจ๊สก็คือดนตรีทั้งหมดรวมกัน" ส่วนเพื่อนร่วมอาชีพของ คิว เอลดิงตัน อีกคนอย่างเช่น เอิร์ล ไฮเนส ได้กล่าวไว้ว่าแจ๊สคือ "ดนตรีเปลี่ยนรูป" ส่วน เบน แรตลิฟฟ์ นักวิจารณ์จากนิวยอร์กไทม์สเองเคยกล่าวไว้ว่า "ตัวอย่างที่ดีที่จะอธิบายขั้นตอนของแจ๊สนั้นมันไม่มีเลย"

2.1.1 ต้นกำเนิด

ดนตรีแจ๊สเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางราวทศวรรษ 1920 โดยวงดนตรีวงแรกที่น่า สำเนียงแจ๊สมาสู่ผู้ฟังหมู่่มากคือ ดิ ออริจินัล ดิกซีแลนด์ แจ๊ส แบนด์ (The Original Dixieland Jazz Band: ODJB) ด้วยจังหวะเด่นรำที่แปลกใหม่ ทำให้โอดิเจบีเป็นที่กล่าวขวัญกันอย่างมาก พร้อมกับให้ กำเนิดคำว่า "แจ๊ส" ตามชื่อวงดนตรี

รากลึกของแจ๊สนั้นมีที่มาจากเพลงบลูส์ (Blues) คนผิวดำที่เล่นเพลงบลูส์เหล่านี้เรียนรู้ดนตรี จากการฟังเป็นพื้นฐาน จึงเล่นดนตรีแบบลูกบ้างผิดบ้าง เพราะจำมาไม่ครบถ้วน มีการขยายความด้วยความพึงพอใจของตัวเองเป็นหลัก ซึ่งกลายเป็นที่มาของศิลปะปฏิภาณ (Improvisation)

ในภายหลังดนตรีเร็กไทม์ (Ragtime) ก็เชื่อว่ามีต้นกำเนิดคล้ายๆ กันคือ เกิดจากดนตรียุโรป ผสมกับจังหวะซัดของแอฟริกัน บลูส์และเร็กไทม์นี้เองที่เป็นรากของดนตรีแจ๊สในเวลาต่อมา

เพลงบลูส์เริ่มได้รับความนิยมในช่วงเวลาเดียวกันกับเร็กไทม์ ปลายๆ ทศวรรษที่ 1910 เพลง บลูส์และเร็กไทม์ถูกผสมผสานจนกลมกลืนโดย บัดดี โบลเดน (Charles Joseph 'Buddy' Bolden)

เป็นผู้ริเริ่ม หากแต่เวลานั้นยังไม่มี การประดิษฐ์คำว่าแจ๊สขึ้นมา จึงเรียกดนตรีเหล่านี้รวมๆ กันว่า เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"ฮ็อต มิวสิก" (Hot Music) จนกระทั่งโอดีเจบีโด่งดัง คำว่า แจ๊ส จึงเป็นคำที่ใช้เรียกขานกันทั่ว แจ๊สในยุคแรกนี้เรียกกันว่าเป็นแจ๊สดั้งเดิม หรือ นิวออร์ทินส์แจ๊ส

2.1.2 ทศวรรษที่ 1890 - 1910

แจ๊สในยุคแรกเริ่มต้นจากนิวออร์ทินส์สไตล์ ไปจนถึงซิกาโกสไตล์ และสวิงเป็นยุคสุดท้าย

นิวออร์ทินส์เมืองท่าบริเวณปากแม่น้ำมิสซิสซิปปี กลายเป็นแหล่งกำเนิดของคนตรีแจ๊สแรกเริ่มนักดนตรีแจ๊สล้วนมาจากนิวออร์ทินส์ซึ่งมีวัฒนธรรมผสมผสานระหว่างชนผิวขาวชั้นกลางและกลุ่มทาสที่ระหกระเหินมาจากแอฟริกา กระทั่งแจ๊สนิวออร์ทินส์ได้ชื่อว่าเป็นแนวดนตรีผสม ได้ปลุกเร้าราตรีของเมืองใหญ่จนเป็นที่รู้จัก

2.1.3 ทศวรรษที่ 1920 และ 1930

อเมริกาเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ทางกาารตั้งปิดสถานเรียงรมย์ในนิวออร์ทินส์ ทำให้นักดนตรีส่วนใหญ่เดินทางมาหาถิ่นในซิกาโก นิวยอร์ก และ ลอสแอนเจลิส ทั้งสามเมืองจึงกลายเป็นแหล่งบ่มเพาะนักดนตรีแจ๊ส ในช่วงนั้น ซิกาโกจะเป็นเมืองที่มีความก้าวหน้าทางดนตรีแจ๊สเหนือกว่าอีกสองเมือง เพราะมีนักดนตรีมาทำงานมาก ซิกาโกเป็นเมืองที่ทำให้ หลุยส์ อาร์มสตรอง (Louis Armstrong) เป็นที่รู้จัก และกลายเป็นนักดนตรี นักร้องแจ๊สชื่อก้องโลกในเวลาต่อมา ในด้านการพัฒนา ซิกาโกมีดนตรีแจ๊สที่สืบสายมาจากนิวออร์ทินส์แต่มีลักษณะเฉพาะตัว มีการทดลองจัดวงในแบบของตัวเอง เริ่มเอาเครื่องดนตรีใหม่ๆ เช่น แซ็กโซโฟนมาใช้ร่วมกับ คอร์เน็ต ทรัมเป็ต มีการทดลองแนวดนตรีใหม่ๆ เช่น การเล่นเปียโนแบบสไตรด์ (Stride piano) ของเจมส์ จอห์นสัน (James P. Johnson) ซึ่งมีพื้นฐานจากเร็กไทม์ การทดลองลากโน้ตให้ยาวจนผู้ฟังคาดเดาได้ยากของหลุยส์ อาร์มสตรอง และการปรับแพทเทิร์นของจังหวะกันใหม่เป็น Chicago Shuffle

ส่วนนิวยอร์กรับหน้าที่เป็นศูนย์กลางของแจ๊สในยุคปลายทศวรรษ 1920 แทนซิกาโก คนตรีแจ๊สในนิวยอร์กพัฒนาเพื่อเป็นดนตรีเดินรำให้ความสนุกสนานบันเทิง และเป็นที่มาของ สวิง (Swing) และ บิ๊กแบนด์ (Big Band)

สวิงเป็นดนตรีที่ก่อให้เกิดการจัดวงแบบใหม่ที่เรียกว่า "บิ๊กแบนด์" ซึ่งได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว และองค์ประกอบของวงก็เริ่มลงตัว มีการแบ่งโครงสร้างเครื่องดนตรีเป็นสามส่วนคือ เครื่องทองเหลือง คือ กลุ่มแตรซึ่งมีทรัมเป็ตและทรอมโบนเป็นหลัก จำนวน 3-5 คัน, เครื่องลมไม้ มีแซ็กโซโฟนเป็นหลัก จำนวน 3-5 คันและมักมีคลาริเน็ต ไว้ให้นักแซ็กโซโฟนเพื่อให้อ่านสลับกันด้วย และเครื่องให้จังหวะ ได้แก่ กลองชุดซึ่งมีกลองเพิ่มเติม และกระดิ่งกับฉาบเพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้ มีเปียโน สตริงเบส และกีตาร์ ส่วนเบสไวโอลินก็จะถูกแทนที่ด้วยเปียโน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศิลปินที่แจ้งเกิดตอนปลายยุคนี้และโด่งดังไปจนถึงยุค 50 เช่น เอลลา ฟิตซ์เจอร์รัลด์ (Ella Fitzgerald) บิลลี ฮอลิเดย์ (Billie Holiday) และหลุยส์ อาร์ม็องดรอง จุดเด่นของนักร้องแจ๊สคือการ "สแกต" (Scat) หรือเปล่งเสียงแบบฮัมเพลง แทนเสียงเครื่องดนตรี ซึ่งนับเป็นการแสดงศักยภาพของนักร้องเหล่านั้น

2.1.4 ทศวรรษที่ 1940 และ 1950

เพลงสวิงมาถึงจุดอิ่มตัวเมื่อนักดนตรีเริ่มเบื่อหน่ายการจัดวงและการเรียบเรียงที่ค่อนข้างตายตัว จึงเริ่มเกิดการหาแนวทางใหม่ๆ เล่นตามความพอใจหลังการซ้อมหรือเล่นดนตรี หรือเรียกว่า "แจม" (Jam session) ชาร์ลี "เบิร์ด" พาร์กเกอร์ (Charlie "Bird" Parker) นักแซ็กโซโฟน และ ดิซซี กิลเลสปี (Dizzy Gillespie) นักทรัมเป็ต เสนอแจ๊สในแนวทางใหม่ขึ้นมา เมื่อทั้งสองร่วมตั้งวงห้าชิ้น และออกอัลบั้มตามแนวทางดังกล่าว คำว่า "บีบ็อพ" (Bebop) "รีบีบ็อพ" (Rebop) หรือ "บ็อพ" (Bop) ก็กลายเป็นคำติดปาก

คำว่าบีบ็อพเชื่อกันว่ามาจากสแกตของโน้ตสองตัว (การร้องโน้ต 2 ตัวเร็วๆ) บ็อพมีสั้มเสียงจังหวะ การสอคประสานที่ต่างไปจากสวิงค่อนข้างมาก เช่น จังหวะไม่ได้บังคับเป็น 4/4 เหมือนสวิง ใช้คอร์ดแทน (Alternate chords) ในขณะที่โซโลและการแสดงศักยภาพยังคงวางบนคอร์ดเดิม

ไมล์ส เดวิส (Miles Davis) และ จอห์น โคลทราน (John Coltrane) ก็มาลงตัวกับท่วงทำนองที่ใช้ฮาร์โมนีของโหมด (Mode) มากกว่า คอร์ด กลายมาเป็น โมดัลแจ๊ส (Modal Jazz) ในเวลาต่อมา โดยมีอัลบั้ม Kind of Blues ของเดวิสในปี 1959 เป็นเหมือนจุดเริ่มต้นของฟรีแจ๊ส การใช้โหมดทำให้นักดนตรีสามารถโซโล หรือแสดงศักยภาพได้อิสระยิ่งขึ้น เพราะไม่มีข้อจำกัดเรื่องคอร์ดเหมือนที่ผ่านมา จึงเกิดสเกลแปลกใหม่มากมาย

ต่อมา ออร์เน็ตต์ โคลแมน (Ornette Coleman) นักแซ็กโซโฟนก็เสนออีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้อิสระยิ่งกว่าโมดัลแจ๊ส คือดนตรีสายฟรีแจ๊ส (Free Jazz) ซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์เป็นแกน อาศัยความรู้สึกและศักยภาพอย่างหนักหน่วง ซึ่งมีโครงสร้างของเพลงเพียงคร่าวๆเท่านั้น หลายๆ เพลงไม่มีแม้แต่จังหวะทำนอง ไม่มีห้องดนตรี และมักเน้นจังหวะตบหรือการร่ำคาความเร็วจังหวะน้อยกว่าแจ๊สยุคก่อนๆ ส่วนเครื่องดำเนินจังหวะ และแนวเบสได้รับการเน้นให้มีอิสระในการบรรเลงมากขึ้น

ดนตรีในแนวฟรีแจ๊สและที่ใกล้เคียงกันในเวลานั้นทั้งหมดเรียกรวมว่า "อวองต์ การ์ด" (Avante Garde) นอกจากโคลแมนแล้ว ผู้ที่มีชื่อเสียงในฟรีแจ๊ส เช่น อัลเบิร์ต ไอย์เลอร์ (Albert Ayler) ซึ่งเป็นผู้ชักนำให้ โคลทรานหันมาสนใจฟรีแจ๊สในระยะหลังๆ

2.1.5 ทศวรรษที่ 1960 และ 1970

หลังจากช่วงทศวรรษ 1960 ซึ่งเป็นยุคที่เพลงร็อก (ร็อกแอนด์โรล) มีอิทธิพลต่อวงการเพลง หลังกำเนิดฟรีแจ๊ส ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 ได้เกิดดนตรีแจ๊สอีกแนวที่เรียกว่า ฟิวชัน (Fusion) ซึ่งบ่งชี้ถึงการนำดนตรีสองแนวหรือมากกว่ามาหลอมรวมกัน ซึ่งในช่วงนั้นคือการรวมกันของดนตรีแจ๊สเข้ากับร็อกเป็นหลัก โดยการใช้รูปแบบจังหวะ และสีตันของเพลงร็อก เครื่องดนตรีในวงฟิวชันมักประกอบด้วยเครื่องดนตรีสองประเภททั้ง เครื่องดนตรีดั้งเดิม และเครื่องดนตรีไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์ มีกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะที่ใหญ่กว่าแจ๊สยุคก่อนๆ และมักมีเครื่องดนตรีต่างชาติอื่น เช่น เครื่องดนตรีจากแอฟริกา ลาตินอเมริกา หรืออินเดีย และอีกสองลักษณะเด่นของฟิวชันแจ๊สคือแนวทำนองของอิเล็กทรอนิกส์เบสและการซำทวนของจังหวะ

ไมล์ส เดวิส นักปฏิวัติดนตรีแจ๊ส ก็ได้หยิบเอาโครงสร้างของร็อกมารวมกับแจ๊ส ทดลองใช้เครื่องดนตรีไฟฟ้า เครื่องดนตรีประเภทสังเคราะห์เสียง โดยเริ่มจากอัลบั้ม *In A Silent Way* ก่อนจะมาเป็นอัลบั้ม *Bitches Brew* ซึ่งเป็นต้นแบบของแนวฟิวชันในเวลาต่อมา

ในเวลาไล่เลี่ยกันนับตั้งแต่ปี 1965 เป็นต้นมา เพลงแนว บอสซา โนวา (Bossa Nova) ซึ่งมีแหล่งกำเนิดมาจากเพลงแถบอเมริกาใต้ก็ได้แพร่หลายและแทรกซึมไปทั้งวงการแจ๊สประเภท Easy Listening Music ศิลปิน นักแต่งเพลง ทัวอเมริกาและยุโรป ให้ความสนใจกับดนตรีแนวนี้อย่างมาก

2.1.6 ทศวรรษที่ 1980 - ปัจจุบัน

ยุคหลังทศวรรษ 1970 ฟิวชันไม่ได้ครอบคลุมเพียงแจ๊ส-ร็อก หากรวมถึงดนตรียุคหลัง เช่น แจ๊ส-ริทึมแอนด์บลูส์ แจ๊ส-ฟังก์ แจ๊ส-ป๊อป เป็นต้น ฟิวชันยุคหลังนี้มีอิทธิพลกับแนวดนตรีนิวเอจ (New Age) และ เวิลด์ มิวสิก (World Music) ในเวลาต่อมาโดยมีสังกัด ECM และ วินด์แฮม ฮิลล์ (Windham Hill) นักดนตรีฟิวชันที่โด่งดังมีหลายคน เช่น คีธ จาร์เรตต์ (Keith Jarrett) แพท เมธินี (Pat Metheny) บิลล์ ฟริเซล (Bill Frisell) โทชิโกะ อะกิโยชิ (Toshiko Akiyoshi) ซาดาโอะ วาตานาเบะ (Sadao Watanabe) เป็นต้น

ช่วงต้นทศวรรษที่ 1980 แจ๊สได้รับความนิยมในระดับหนึ่งมีการผสมแจ๊สเข้ากับ ป๊อป เรียกว่า ป๊อปฟิวชัน หรือ สมูทแจ๊ส ประสบความสำเร็จในยอดขายการเปิดออกอากาศในสถานีวิทยุ นักแซ็กโซโฟน สมูทแจ๊ส อย่าง กรูเวอร์ วอชิงตัน จูเนียร์, เคนนี่ จี และ นาจี เพลงของพวกเขาเล่นในสถานีวิทยุโดยมักจะทำเพลงร่วมกับเพลงแนว ไควเอ็ดสตรอมในตลาดคนผิวสีในสหรัฐอเมริกา อย่างเช่นเด่นในเพลงของศิลปินอย่าง แอนิธา เบเกอร์, ซากา คาน, อัล จาร์รู และซาเค เป็นต้น

ความพยายามหาเสียงใหม่ๆ จากฟิวชันเหมือนกัน เช่น แอซิดแจ๊ส (Acid Jazz) หรือ กรูฟแจ๊ส (Groove Jazz) ซึ่งเป็นผลการผสมระหว่าง แจ๊ส โซล ฟังก์ และฮิปฮอป เช่น จามิโรไคว์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Jamiroquai) อีกแนวที่ใกล้กับแอสิดแจ๊สคือ นูแจ๊ส (Nu Jazz) หรือ อิเล็กโทรแจ๊ส (Electro-Jazz) ซึ่งเกิดในปลายทศวรรษ 1990 โดยนำเนื้อหึ่งของแจ๊สมาผสมผสานด้วยดนตรีอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องสังเคราะห์เสียง เช่น วงอิเล็กทรอนิกส์ (Electronica)

บทสรุป

แจ๊สเป็นดนตรีประเภทหนึ่งที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของชนผิวดำอเมริกันและมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยมาเรื่อยๆจนถึงยุคปัจจุบัน เพราะฉะนั้นการที่จะเข้าถึงดนตรีชนิดนี้ผู้ศึกษาคควรที่จะศึกษาถึงประวัติและองค์ประกอบของดนตรีชนิดนี้ รวมถึงการฝึกหัดฟัง ทำความเข้าใจไปด้วย เพื่อพัฒนาความซาบซึ้งของตนเองให้ถึงระดับเดียวกับการนำเสนอของผู้สร้างสรรค์ จึงจะทำให้ได้รับอรรถรสของการฟังแจ๊สอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

2.1.7 ราชวงศ์แจ๊ส

เป็นเหมือนการให้คำจำกัดความหรือฉายาสำหรับศิลปินแจ๊สทั้งชายและหญิง ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง คล้ายกับเป็นเหมือนชื่อเล่นหรือฉายาของศิลปินเหล่านั้น มีตั้งแต่ยุคนิวออลีนส์ ไปจนถึงสวิง โดยมีรายนาม ดังนี้

The King: Joe "King" Oliver, Paul Whiteman, Buddy Bolden, Freddie Keppard

The Queen: Peggy Lee

The Duke: Duke Ellington

The Count: Count Basie

The Earl: Earl Hines, more commonly called "Fatha"

The First Lady: Ella Fitzgerald (aka the First Lady of Song)

Prez (short for "President"): Lester Young

Vice Prez: Paul Quinichette, whose style resembled Young's

Lady Day: Billie Holiday

The Prince of Darkness: Miles Davis

Sir Roland Hanna, knighted by the president of Liberia, William Tubman, in 1970.

Sir Charles Thompson was 'knighted' by Lester Young.

High Priest of Bop: Thelonious Monk

High Priestess of Soul: Nina Simone

The Baron: Charles Mingus

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ศิลปินหญิงกับแนวเพลงแจ๊ส

2.2.1 ลักษณะเด่นและภาพพจน์

ในยุคสมัยของเพลงแจ๊สนั้น ได้เกิดคำจำกัดความของศิลปินหญิงขึ้นใหม่ต่อจากยุคของเพลงคลาสสิก (โดยคำนี้ใช้เรียกนักร้อง โอเปร่าหญิง ส่วนผู้ชายจะเรียกว่า ดิโว Divo) ในปัจจุบันได้นำคำนี้กลับมาใช้อย่างกว้างขวางอีกครั้งนั่นคือคำว่า “ดิว่า” (Diva) นั่นเอง

ดังนั้นเราจึงต้องทำความเข้าใจกับคำว่า ดิว่า ในความหมายของยุคแจ๊สกันก่อน

ดิว่า (Diva) คือ คำที่ใช้เรียกศิลปินหญิงที่มีความสามารถในการขับร้องและความสามารถในการแสดงบนเวที เป็นที่ยอมรับทั้งในวงการเพลงและประชาชนทั่วไป ซึ่งสิ่งสำคัญในการพิจารณา มากกว่าความสามารถดังกล่าวนี้คือ ความโดดเด่น เอกลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนผู้อื่นและไม่เคยมีใครเคยทำมาก่อน นั่นเอง

ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น ดิว่า ในแนวเพลงแจ๊สนั้นมีหลากหลายคนจากหลายยุคซึ่งต่างก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละคน ดังนั้นในที่นี้จึงขอหยิบยกประวัติมาเฉพาะผู้ที่คิดว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นที่สุดมาศึกษา

2.2.2 เฟ็กกี้ ลี (1920-2002, 2463 – 2545)

รูปที่ 3 ภาพถ่าย เฟ็กกี้ ลี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพ็กกี้ ลี (Peggy Lee) เป็นศิลปินหญิงแนวแจ๊ส นักแต่งเพลง และผู้ถูกเสนอชื่อเข้าชิงรางวัล ออสการ์สาขานักแสดงยอดเยี่ยม ชาวอเมริกัน เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในฐานะศิลปินหญิงผู้เป็นแรงบันดาลใจอันดับหนึ่งในช่วงศตวรรษที่ 20 โดยเป็นต้นแบบและเป็นที่ยอมรับของศิลปินดังแห่งยุคนี้มากมาย อาทิเช่น พอล แมคคาร์ธนี, เบทท์ มิดเลอร์, มาดอนนา ฯลฯ รวมทั้ง เอลวิส เพลสลีย์, แฟรงค์ ซินเนตรา, เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์, จูดี การ์แลนด์, หลุยส์ อาร์มสตรอง ซึ่งเป็นศิลปินดังในยุคเดียวกันต่างก็ชื่นชอบในตัวเพ็กกี้ด้วยกันทั้งนั้น นอกจากนี้เพ็กกี้ยังได้รับเกียรติให้จัดอยู่ในราชวงศ์แจ๊สในตำแหน่งสูงสุด คือ พระราชินี อีกด้วย ผลงานเพลงที่เป็นที่รู้จักกันดีของเธอ เช่น Fever, It's a Good Day, Blue Moon เป็นต้น

2.2.3 เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์ (1917-1996, 2460-2539)

เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์ (Ella Fitzgerald) หรือที่รู้จักกันในชื่อ the First Lady of Songs เป็นหนึ่งในศิลปินหญิงแถวหน้าในช่วงศตวรรษที่ 20

รูปที่ 4 ภาพถ่าย เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์

ด้วยช่วงเสียงที่กว้าง ทำให้เอลลาสามารถขับร้องด้วยเสียงที่โปร่งและควบคุมได้ง่าย รวมทั้งความสามารถในการอิมโพรไวส์เลียนเสียงแบบเครื่องเป่าฮอร์นซึ่งเป็นเอกลักษณ์เด่นอีกด้วย เอลลามักถูกเลือกเป็นหนึ่งในตัวแทนของผู้ถ่ายทอดบทเพลงแทบทุกเพลงดังของอเมริกาขณะนั้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตลอดการทำงานเป็นเวลา 57 ปี เอลตาประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง และได้รับรางวัลแกรมมี่ถึง 13 ครั้ง และรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย

2.2.4 แอสทรูด กิลเบอร์โต (1940-ปัจจุบัน, 2483-ปัจจุบัน)

รูปที่ 5 ภาพถ่าย แอสทรูด กิลเบอร์โต

แอสทรูด กิลเบอร์โต (Astrud Gilberto) คือศิลปินหญิงชาวบราซิล ที่โดดเด่นจากเพลงแนวบอสซา โนวา หรือ บลาซีเลียนแจ๊ส เจ้าของรางวัลแกรมมี่ สาขานักร้องยอดเยี่ยมจากเพลงอันโด่งดังอย่าง “the Girl from Ipanema” รวมทั้งรางวัลลาติน-แจ๊ส สาขา Lifetime Achievement และ International Latin Music Hall of Fame อีกด้วย ปัจจุบันแม้จะไม่ได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการ แต่ แอสทรูดก็เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่าได้ ‘หยุดพัก’ จากชีวิตในวงการบันเทิงแล้ว

นอกจากนี้ แอสทรูด ยังเป็นศิลปินนักวาดภาพอิสระและผู้สนับสนุนขององค์กรคุ้มครองสัตว์อย่างเป็นทางการอีกด้วย

2.2.5 จูลี ลอนดอน (1926-2000, 2469-2543)

จูลี ลอนดอน (Julie London) นักร้องและนักแสดงหญิงชาวอเมริกัน เป็นที่รู้จักจากลีลา น้ำเสียงอันลึกลับ เขี้ยววน แบบส โมคกีวอยซ์ ขนานแท้และการแสดงภาพยนตร์และละครโทรทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6 ภาพถ่าย จูลี ลอนดอน

จูลีมีอัลบั้มทั้งหมดรวม 32 ชุด หนึ่งในเพลงที่โด่งดังที่สุดของจูลี คือ 'Cry Me a River' ซึ่งเขียนโดยเพื่อนในวัยเด็กของเธอ บรรลุอยู่ในอัลบั้มแรก 'Julie Is Her Name' ได้รับการขอให้เปิดจากผู้ฟังจำนวนมากตั้งแต่ยังไม่ได้อัดเป็นแผ่น โพรโมตและทำรายได้ถล่มทลายเมื่อออกวางจำหน่าย เป็นไบเบิ้ลทางให้จูลีตั้งแต่นั้น

2.2.6 บิลลี ฮอลิเดย์ (1915-1959, 2458-2502)

บิลลี ฮอลิเดย์ (Billie Holiday) เป็นนักร้องเพลงสแตนดาร์ดแจ๊สชาวอเมริกันที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในสมัยหนึ่ง ด้วยน้ำเสียงที่หาใครเปรียบได้ยาก ทั้งเศร้าหนักแน่น ขมขื่น และเต็มไปด้วยจิตวิญญาณ เป็นลักษณะเฉพาะตัว เธอเป็นตำนานเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ร้องหลายคนในยุคหลัง อัฒชีพประวัติของเธอเรื่อง Lady Sings the Blues ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์นำแสดงโดยไดอะนา รอสส์ เธอได้รับเกียรติให้เป็นบุคคลสำคัญของอเมริกาจนมีใบหน้าปรากฏบนสแตมป์ของประเทศ เพลงที่เธอขับร้องถูกนำมาประกอบในภาพยนตร์นับไม่ถ้วน

ฮอลิเดย์ เสียชีวิตเมื่ออายุได้เพียง 44 ปี อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากการเสพยาเสพติดเป็นเวลานานและโรคพิษสุราเรื้อรัง ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นผลมาจากปัญหาชีวิตรักที่สะสมเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามบิลลีได้รับรางวัลแกรมมี่สาขา Lifetime Achievement ในปี 1994 หลังจากที่เธอล่วงลับไปแล้วถึง 15 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 7 ภาพถ่าย บิลลี ฮอลิเคย์

2.3 ศิลปะที่มีอิทธิพลในแนวเพลงแจ๊ส

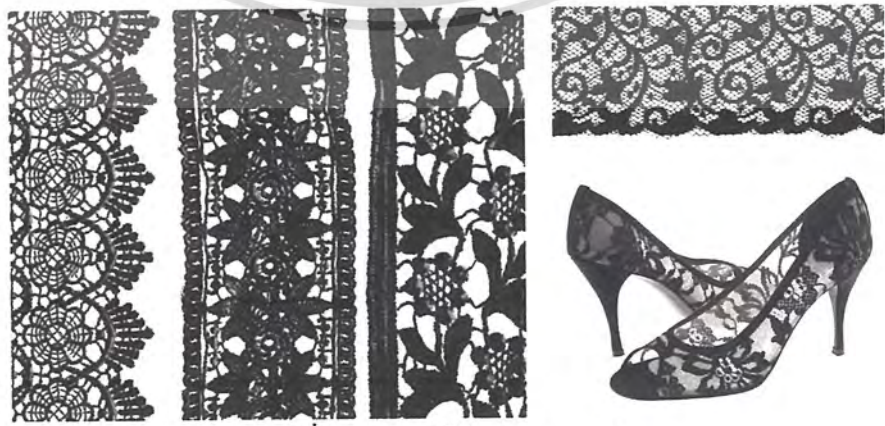
ศิลปะและแฟชั่น

แม้ว่าดนตรีแจ๊สได้ถือกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 1890 แต่อิทธิพลทางแฟชั่นและเอกลักษณ์ทางศิลปะของคนตรีแนวนี้อีกยังไม่เกิดขึ้นเด่นชัดในยุคนี้ตามไปด้วย แฟชั่นและศิลปะได้เข้ามามีบทบาทและสร้างสีสันให้ดนตรีแจ๊สอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศอังกฤษและอเมริกาช่วงยุค 1940 เป็นต้นไป

ช่วงปี 1950 เป็นยุคที่สังคมอเมริกันเริ่มเข้าสู่การบริโภคข่าวสารและความบันเทิงทางโทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์ที่เริ่มมีอิทธิพลต่อความนึกคิดของผู้คนในสังคมมากขึ้นจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในหลากหลายวงการ รวมทั้งการได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอังกฤษ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ศิลปะและแฟชั่นในยุคนี้มีความเฟื่องฟู และผสมผสานวัฒนธรรมเก่าแบบผู้ดีอังกฤษและความอิสระแบบอเมริกันเกิดเป็นศิลปะร่วมสมัยขึ้นหลากหลายแนว เช่น ภาพสีน้ำมันสไตล์ Pin-up Girl การแต่งกายของสตรีแบบ Boudoir ซึ่งนำเอาแฟชั่นยุคเก่าของยุโรปมาประยุกต์ใหม่หรือแม้แต่ศิลปะ Pop Art ในช่วงปลายยุค 50 ถึงต้นยุค 60 ก็ได้ถูกนำมาใช้กับดนตรีแจ๊สอีกด้วย

รูปที่ 8-10 ภาพ Pin-up Girl ยุค 40-50

รูปที่ 11 ภาพลูกไม้แบบ Boudoir

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 12 ภาพตัวอย่าง ศิลปะบนบรรจุภัณฑ์และสิ่งพิมพ์ ยุค 50-60

ในปลายยุคนี้ยังได้เกิดแฟชั่นที่มีลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ แฟชั่น Mod ซึ่งมาจากคำว่า Modernism เป็น Lifestyle ของวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีฐานะไปจนถึงชนชั้นกลาง เริ่มขึ้นใน London คนกลุ่มนี้จะเป็นพวกที่คลั่งแฟชั่นและดนตรี โดยเฉพาะดนตรีแนวแจ๊ส แฟชั่นที่ใส่ก็เช่นพวกเสื้อสูท ฝ้ายพิมพ์ลาย เชื่อกันว่าคู่อริของ Mod ก็คือ พวก Rocker

ต้นยุค 1960 เป็นยุคที่แฟชั่นเฟื่องฟูที่สุด ทั้งผู้หญิงและผู้ชายแต่งตัวกันพิถีพิถันมากตั้งแต่หัวจรดเท้า และเสื้อผ้าของยุคนี้ก็มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ศิลปินหญิงยุคนี้นิยมใส่กระโปรงทรงเอและทำผมทรง Gatsby หรือ ผมตัด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นลวดลายและสีสันของแฟชั่นช่วงนี้จะมีความสนุกสนานมากกว่ายุค 1950 ลวดลายเป็นลายกราฟิกที่มีสไตล์โคดเคนเป็นเอกลักษณ์ เช่น เสื้อสไตล์เช็กชีวอด เรียวแขน เช่น ชุดลายดอกไม้ ฝ้ายพิมพ์ลาย เป็นต้น

แม้ช่วงเวลานั้นจะผ่านมานานแล้ว แต่ในปัจจุบันเมื่อพูดถึงศิลปะกับดนตรีแจ๊สผู้คนส่วนมากก็ยังคงนึกถึงแนวทางศิลปะและแฟชั่นของยุค 50-60 อยู่ จึงอาจกล่าวได้ว่าศิลปะและแฟชั่นช่วงยุคนั้นได้หลอมรวมกลายเป็นเอกลักษณ์เข้ากับดนตรีแจ๊สอย่างปฏิเสธไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ทฤษฎีการออกแบบ

3.1 การออกแบบหนังสือ

3.1.1 หลักการออกแบบหนังสือ

ในการออกแบบจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ของหนังสือต้องให้เหมาะสม และสวยงามตามคุณลักษณะของหนังสือ และลักษณะของผู้บริโภค โดยแสดงรายละเอียดให้เห็นอย่างชัดเจน วิธีการออกแบบ และจัดวางรูปแบบ ตลอดจนข้อกำหนด อื่น ๆ ที่มีหลักที่ต้องพิจารณาดังนี้

3.1.1.1 พิจารณาประเภทหนังสือ

หนังสือแต่ละประเภทจะมีลักษณะเฉพาะและรูปแบบที่แตกต่างกันอย่างมา วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์หนังสือไม่เหมือนกัน เช่น หนังสือที่ผลิตขึ้นในโอกาสพิเศษ หนังสือที่เป็นตำราอ้างอิง หนังสือวิชาการ หนังสือกึ่งแบบเรียน หนังสืออ่านเสริมสำหรับนักเรียน นวนิยาย นิทานสำหรับเด็ก หนังสือภาพ หนังสือบันเทิง หนังสือกีฬา เป็นต้น การออกแบบหนังสือทางวิชาการหรือแบบเรียนจะมีลักษณะเป็นแบบทางการ รูปแบบตัวอักษรและรูปภาพจะต้องเป็นแบบเรียบ ๆ เช่น ตัวอักษรแบบราชการ การวางมักจะเป็นแบบจัดระเบียบ หรือเป็นการกำหนดให้อยู่ในกรอบ หรือมีเฉพาะตัวอักษรข้อความ และชื่อผู้ประพันธ์เท่านั้น หนังสือประเภทบันเทิง กีฬา นวนิยาย หรือสารคดี มักจะมีรูปแบบค่อนข้างอิสระ มีการออกแบบจัดภาพประกอบ ปกก็จะเน้นไปทางความสวยงามมากกว่าการถ่ายทอดเนื้อหาเน้นที่สีสันสดใสสะดุดตา การจัดวางรูปแบบจะแตกต่างกันไปตามลักษณะหนังสือ ถ้าเป็นหนังสือเด็กก็จะเน้นรูปภาพประกอบที่มีความสวยเป็นหลัก ตัวอักษรเป็นแบบเรียบง่าย ดูสบายตา ไม่นิยมการจัดระเบียบและกำหนดกรอบให้สีสันคมเข้มฉูดฉาด รูปภาพคมชัด แสดงสาระของหนังสืออย่างชัดเจน

3.1.1.2 พิจารณาบุคลิกของหนังสือ

บุคลิกของหนังสือจะมีแตกต่างกันไปตามแต่ประเภทเนื้อหาสาระและเทคนิควิธีการออกแบบ เนื่องจากปัจจุบันการแข่งขันทางการตลาดเพิ่มขึ้นจึงทำให้หนังสือบางประเภทแข่งขันกันสูงมาก มีหนังสือที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกันเกิดขึ้นตามกันมากมาย จึงต้องออกแบบสร้างสรรค์บุคลิกภาพของหนังสือให้สวยงามและมีความโดดเด่นแปลกตามากกว่าคู่แข่งจะเห็นได้ว่าเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการสร้างบุคลิกเฉพาะของปกหนังสือ นอกจากจะช่วยส่งเสริมคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์แล้วยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้หนังสือด้วย

3.1.1.3 พิจารณาแนวทางสร้างสรรค์

รูปแบบการสร้างสรรค์หนังสือมีหลักการ 3 ประการ คือ

- หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เพื่อคุณค่าความสวยงามของรูปเล่ม
- หลักการออกแบบรูปภาพหรือการกำหนดรูปภาพที่จะนำมาใช้
- หลักการกำหนดแบบตัวอักษร

3.1.1.4 พิจารณาวิธีการผลิต

วิธีการผลิตและระบบการพิมพ์ในปัจจุบันมีความสะดวกคล่องตัวสามารถตอบสนองความต้องการการผลิตงานได้อย่างเต็มที่ การออกแบบหนังสือที่ดีต้องไม่สร้างความยุ่งยากสับสนต่อการพิมพ์และการผลิต ความสับสนเกิดขึ้นได้ถ้าผู้ออกแบบมีคำสั่งมากหรือใช้วิธีการหลายแบบ

3.1.2 การจัดทำเลย์เอาต์

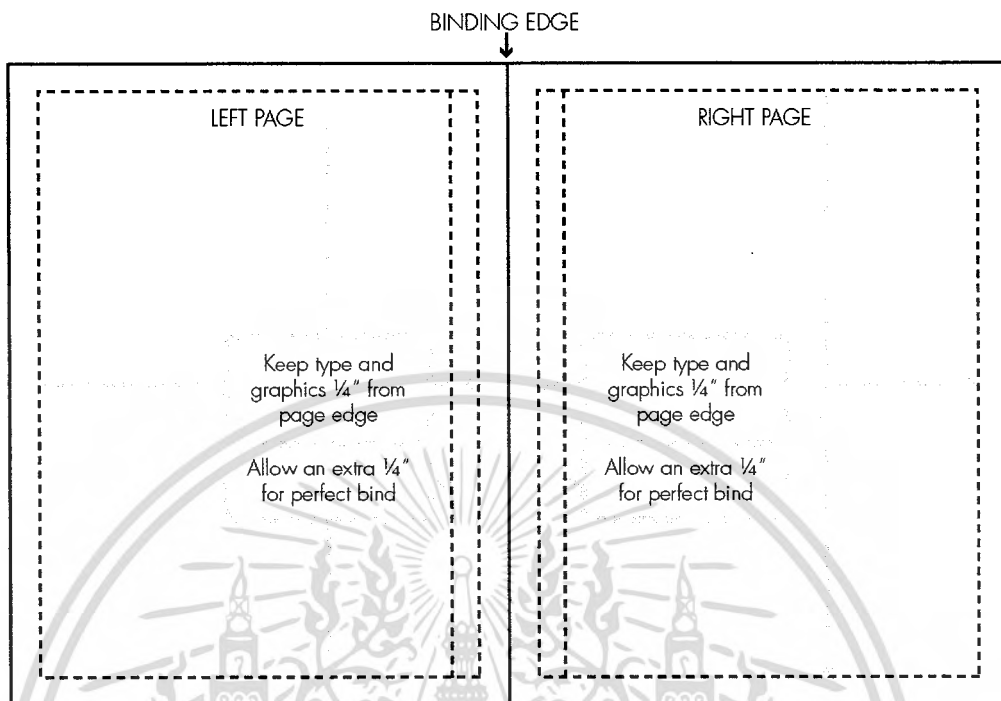
ความหมาย ลักษณะ และความสำคัญของการจัดทำเลย์เอาต์

3.1.2.1 ความหมายของเลย์เอาต์

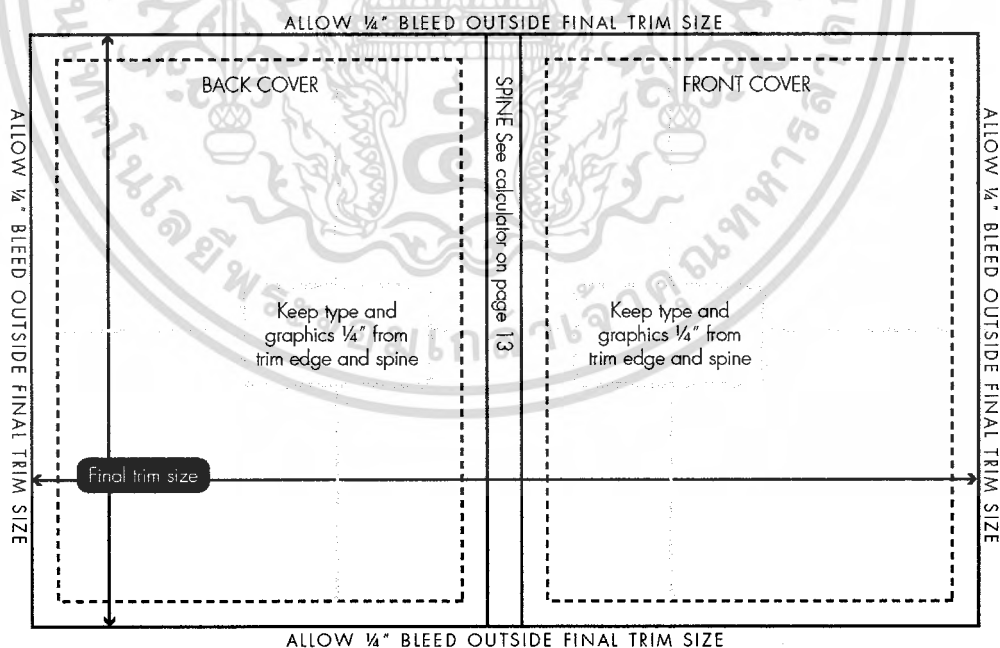
เลย์เอาต์ (Lay Out) หมายถึง แบบร่างที่นักออกแบบจะสร้างขึ้นตามแนวคิดทางการออกแบบที่เกิดในจินตนาการ ให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อนำเสนอให้ลูกค้าพิจารณาและตกลงยอมรับก่อนที่จะใช้ต้นแบบในการจัดทำผลงานต่อไป การสร้างแบบร่างคร่าวๆ ของสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์อาจเรียกว่า “การทำดัมมี่” (Dummy) และแบบร่างของหนังสือจะเรียกว่า “ดัมมี่ของหน้าหนังสือพิมพ์”

3.1.2.2 ลักษณะเลย์เอาต์

เลย์เอาต์ของสิ่งพิมพ์ใดๆ มักจะเป็นลายเส้นหยาบๆ แสดงตำแหน่งและขนาดของส่วนประกอบต่างๆ ในการออกแบบลักษณะของลายเส้นที่ขีดเขียนบนเลย์เอาต์จะหยาบหรือละเอียดขึ้นอยู่กับเลย์เอาต์ที่สร้างขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการออกแบบเลย์เอาต์เปรียบเสมือนการวางแผนในการออกแบบเพื่อดำเนินงาน

รูปที่ 13 ภาพตัวอย่าง โครงสร้างการจัดหน้าเลย์เอาต์ ก

รูปที่ 14 ภาพตัวอย่าง โครงสร้างการจัดหน้าเลย์เอาต์ ข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2.3 ความสำคัญของการจัดทำเลย์เอาต์

เลย์เอาต์มีความสำคัญเป็นอันมากในการออกแบบทางการพิมพ์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น จึงสามารถสรุปความสำคัญของการจัดทำเลย์เอาต์ได้ ดังนี้

3.1.2.3.1 ใช้เป็นแนวทางการคิดในการออกแบบ การที่จะสื่อแนวความคิดนั้น ให้แก่ลูกค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ นักออกแบบจะต้องสร้างแบบร่างหรือเลย์เอาต์ของงานนั้นออกมาซึ่ง จะเป็นการแสดงแนวทางในการจัดวางส่วนต่างๆ ของงานพิมพ์ให้อยู่ภายในพื้นที่อันจำกัด เพื่อให้เกิด อิทธิพลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

3.1.2.3.2 นำเสนอผู้ว่าจ้างหรือลูกค้าให้เห็นผลงานพิมพ์ที่จะสำเร็จออกมา เพื่อให้ผู้ ว่าจ้างหรือลูกค้าได้เห็นลักษณะรูปแบบของสิ่งพิมพ์ที่จะพิมพ์ออกมาได้ชัดเจนมากกว่าการพูด บรรยายลักษณะรูปแบบ และยังสามารถสื่อสารแนวความคิดให้เป็นที่เข้าใจตรงกันด้วย

3.1.2.3.3 ช่วยให้เกิดความสะดวกในการทำงานขั้นตอนต่างๆ เลย์เอาต์จะช่วยให้ สามารถทราบวัสดุอุปกรณ์ วิธีการและขั้นตอนการทำงานได้

3.1.2.3.4 ช่วยประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิตและการพิมพ์อย่างคร่าวๆ เลย์เอาต์จะ ช่วยให้ทราบวัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนต่างๆ ที่ต้องใช้ในการผลิตสิ่งพิมพ์นั้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะ ช่วยให้สามารถประมาณค่าใช้จ่ายได้คร่าวๆ ก่อนที่จะทำการพิมพ์งานนั้นๆ ในขั้นตอนต่อไป เมื่อ ประเมินค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้วพบว่าสูงกว่างบประมาณที่กำหนดไว้ก็สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข รูปแบบเลย์เอาต์นั้นใหม่จนกว่าจะได้เลย์เอาต์ที่เหมาะสมกับงบประมาณ

3.1.2.4 ปัจจัยกำหนดรูปแบบของเลย์เอาต์

การจัดทำเลย์เอาต์เป็นกระบวนการที่นำเอาส่วนประกอบของสิ่งพิมพ์มาจัดวางในรูปแบบ ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้ตามต้องการ ทั้งยังต้องให้เกิดความสวยงามให้ความน่าสนใจ แก่ผู้พบเห็นด้วย ปัจจัยต่างๆที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบของเลย์เอาต์ได้แก่ ประเภทสิ่งพิมพ์ โครงสร้าง ของการจัดวางส่วนประกอบตามหลักการออกแบบเป็นส่วนที่ต้องเน้นเป็นส่วนแรก ส่วนที่ต้องเน้น เป็นอันดับรอง คือ อารมณ์ที่ต้องการสื่อสารและการเคลื่อนไหวของสายตา

3.1.2.4.1 ประเภทของสิ่งพิมพ์นักออกแบบจำเป็นต้องทราบว่าสิ่งพิมพ์ที่จะออกแบบ นั้นเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทใด เพราะสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทจะต้องการรูปแบบของเลย์เอาต์ที่ต่างกัน

3.1.2.4.2 โครงสร้างของการจัดวางส่วนประกอบเลย์เอาต์ของสิ่งพิมพ์ใดๆ ก็ตาม ควรจะมีโครงสร้างหลักของการจัดวางส่วนประกอบเพียงโครงสร้างเดียว และสม่ำเสมอตลอดการพิมพ์นั้น โครงสร้างการจัดวางส่วนประกอบนั้นอาศัยหลักพื้นฐานของการจัดองค์ประกอบศิลป์ ได้แก่ ความสมดุล ความแตกต่าง สัดส่วน จังหวะ ความกลมกลืน และความเป็นเอกภาพ

1) ความสมดุล (Balance) เป็นการจัดวางส่วนประกอบของสิ่งพิมพ์ในตำแหน่งที่ รู้สึกว่าด้านซ้ายและด้านขวาของสิ่งพิมพ์มีน้ำหนักเท่าๆ กัน

2) ความแตกต่าง (Contrast) เป็นการจัดวางส่วนประกอบให้ตัดกัน เพื่อสร้างจุดสนใจให้แก่สิ่งพิมพ์ความแตกต่างอาจสังเกตได้จากขนาด รูปร่าง น้ำหนัก สี พื้นผิว ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับจังหวะจะทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งและเน้นหนัก

3) สัดส่วน (Compose) หมายถึง ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบอย่างหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนประกอบอื่นๆ ในงานออกแบบสัดส่วนมักจะมีความสัมพันธ์กับความสมดุล และความแตกต่างหากส่วนประกอบที่ใช้ในพื้นที่ ที่ต้องการออกแบบมีสัดส่วนพอเหมาะ ย่อมจะให้ความรู้สึกสมดุล ด้วย

4) จังหวะและลีลา (Rhythms and Rhymes) ในการออกแบบทางการพิมพ์ หมายถึง การจัดวางส่วนประกอบซ้ำ ๆ กัน โดยลักษณะของเส้น รูปร่าง น้ำหนัก สี หรือพื้นผิวค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับจังหวะจะทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว

5) ความกลมกลืน (Harmonic) ในการออกแบบทางการพิมพ์ เกิดจากการจัดส่วนประกอบต่างๆ ในหน้าเอกสารให้มีรูปร่าง น้ำหนักสี สี หรือพื้นผิวให้ใกล้เคียงกัน การใช้ลวดลาย เส้นตกแต่งก็เลือกเส้นที่มีน้ำหนักเส้นใกล้เคียงกับเส้นตัวอักษร การใช้ความกลมกลืนจะให้ความรู้สึกนุ่มนวล เรียบง่ายและสบายตา แต่อาจจะทำให้รู้สึกเฉื่อยชาได้

6) ความเป็นเอกภาพ (Unity) เป็นการนำส่วนประกอบต่างๆ ที่อาจมีความแตกต่างกันมาจัดวางรวมกันในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มเดียวกันหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มากที่สุดจะให้ความรู้สึกในภาพรวมของอารมณ์และทราบถึงสิ่งที่เน้นเพียงจุดเดียว

3.1.2.4.3 สิ่งที่ต้องเน้นเป็นอันดับแรกเพื่อให้น่าสนใจและดึงดูดใจผู้อ่าน อาทิเช่น การเน้นด้วยภาพ ภาพที่ประกอบไม่ว่าจะเป็นภาพถ่ายหรือภาพวาด จะเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย ความรู้สึกและดึงดูดความสนใจ ซึ่งใช้กันมากบนหน้ากระดาษสิ่งพิมพ์ การเน้นด้วยภาพนี้อาจใช้ภาพหลายภาพที่มีรูปร่างและขนาดต่างๆ กันจัดวางรวมกันเป็นกลุ่ม รูปแบบเลย์เอาต์นี้เรียกว่า เลย์เอาต์

แบบมอนเดรียน (Mondrain Layout) ถ้าใช้ภาพที่มีขนาดเท่าๆ กัน รูปร่างเหมือนกันมาจัดเรียงเป็นแถว เรียกว่า เลย์เอาต์แบบแผง (Picture Panel Layout) เป็นต้น

3.1.2.4.4 อารมณ์ที่ต้องการสื่อ การทราบอารมณ์ที่ต้องการสื่อ จะช่วยนักออกแบบกำหนดลักษณะโครงสร้างหลักของการจัดการวางส่วนประกอบต่างๆ บนหน้าสิ่งพิมพ์ได้อย่างเหมาะสม

3.1.2.4.5 การเคลื่อนไหวของสายตา ธรรมชาติของการกวาดสายตาของผู้อ่านไปรอบๆ หน้ากระดาษ สิ่งพิมพ์ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่นักออกแบบไม่ควรละเลยขณะจัดวางส่วนประกอบสำคัญที่ต้องการให้ผู้อ่านสนใจก่อนเรื่องส่วนอื่นๆ ควรวางไว้ในตำแหน่งบนซ้าย ถ้าจัดลำดับความสำคัญของตำแหน่งต่างๆ บนหน้ากระดาษ

3.1.3 หลักการจัดหน้าหนังสือ

การจัดรูปแบบของขนาดพื้นที่สิ่งพิมพ์ เป็นการกำหนดของคอลัมน์ของขอบว่างซึ่งในปัจจุบันจะเน้นความสวยงามและประหยัดควบคู่กันไปด้วยเสมอ คือ มุมที่จะใช้เนื้อที่ของกระดาษให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยยังคงมีความสวยงาม หนังสือจะมีหน้าซ้ายและขวาติดกันเป็นคู่การกำหนดรูปแบบจึงต้องคำนึงถึงในลักษณะหน้าคู่ ให้ผู้อ่านเห็นแล้วรู้สึกว่าเป็นหน่วยเดียวกัน ไม่ได้แบ่งแยกออกจากกัน การเว้นของที่ว่างด้านใน คือ ช่องว่างระหว่างหน้าซ้ายและหน้าขวา จึงต้องน้อยกว่าด้านอื่นๆ เมื่อเขียนเข้าเล่มแล้วแต่ก็ไม่ควรให้ชิดกันมากจนดูแยกหน้าลำบาก

รูปแบบที่ดีของหนังสือควรเป็นรูปแบบที่อ่านง่ายและมีระเบียบ มีความประณีตสวยงาม จัดเจนรูปแบบของหนังสือต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับประเภทของหนังสือ สัดส่วนที่เหมาะสมของหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ทั่วไป นิยมสัดส่วน 2 : 3, 3 : 4, 3 : 5 และ 13 : 21

3.1.3.1 ความสำคัญของการจัดหน้าหนังสือ

เป็นการนำเอาองค์ประกอบส่วนต่างๆ มาจัดรวมไว้ด้วยกันอย่างมีระเบียบวิธีการ องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ภาพประกอบ หัวเรื่อง เนื้อหา พื้นที่ว่าง ขอบเขตของตัวสื่อเครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะต้องให้เกิดความกลมกลืนในทุกๆ ส่วนและมีความสวยงาม

3.1.3.2 องค์ประกอบหลักของการจัดหน้าหนังสือ ได้แก่

3.1.3.2.1 ส่วนข้อความพาดหัว (Headline)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้แก่ ข้อความหัวเรื่องและส่วนที่เป็นหัวเรื่องรองให้เขียนร่างลักษณะอย่างหยาบๆ โดยกำหนดขนาดความสูงของตัวอักษร แบบตัวอักษร ตลอดจนการกำหนดขนาด น้ำหนักความเข้มอ่อนของตัวอักษร พิจารณาดำแหน่งของการจัดวาง การแบ่งพื้นที่ส่วนที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลและการเว้นพื้นที่ว่าง

วิธีการจัดวางตำแหน่งของข้อความพาดหัวหรือหัวเรื่องสำคัญมาก เพราะการนำเสนอต้องการให้ข้อความพาดหัวเป็นตัวกำหนด การชี้นำ สารหลักและข้อมูลอื่น ๆ การออกแบบจัดวาง ตำแหน่งที่ดี นอกจากจะทำให้งานออกแบบดูสวยงามและยังทำหน้าที่ในการนำเสนอสาระได้อย่างเต็มที่อีกด้วย การจัดวางตำแหน่งหัวเรื่องในปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงไป และมีแนวโน้มว่าหัวเรื่องไม่จำเป็นต้องอยู่ส่วนบนสุดของหนังสือ หรืออยู่ตำแหน่งตรงกลางของหน้ากระดาษเสมอไป ไม่ว่าจะงานออกแบบสื่อใด ๆ ก็ตาม การออกแบบจึงมุ่งเน้นที่จะสร้างความน่าสนใจให้ชวนมองด้วยการกำหนดหัวเรื่อง ดังนี้

1) การวางตำแหน่งไว้ทางด้านข้างของเนื้อหา การออกแบบจัดให้ตำแหน่งของหัวเรื่องอย่างด้านข้างของเนื้อหา เหมาะอย่างยิ่งกับงานออกแบบที่มีเนื้อที่เป็นแนวนอน พื้นที่ประมาณ 30% อาจจะเป็นส่วนหัวเรื่องและภาพประกอบ ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่สำหรับเนื้อหาสาระ

2) การวางตำแหน่งหัวเรื่องแบบ ดัชแวร์ป (Dutch Wraps) จะเป็นลักษณะการจัดวางหัวเรื่องไว้ตรงส่วนบนก่อนไปทางซ้ายหรือทางขวาบน ของเนื้อหาสาระ หรือภาพประกอบ เป็นการเน้นสำหรับการจัดหน้านิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรือการออกแบบจัดเป็นหน้าคู่ เนื้อที่เหลือจะช่วยเน้นข้อความให้เด่นชัดขึ้น

3) การจัดวางตำแหน่งหัวเรื่องแบบตัว U (U-Shape Wraps) จะเป็นการออกแบบจัดวางหัวเรื่องให้อยู่ตรงกลางด้านส่วนบนของหน้ากระดาษและมีส่วนอื่นอยู่รอบๆ หัวเรื่อง การจัดแบบนี้นิยมใช้กับงานที่เป็นทางการ องค์ประกอบของหน้ากระดาษเป็นแบบสมดุล (Symmetry Balance)

4) การวางตำแหน่งหัวเรื่องรีเวอร์ส คิกเกอร์ (Reverse Kicker) ลักษณะของการจัดวางตำแหน่งแบบนี้ใช้กับตำแหน่งหัวเรื่องที่มีข้อความสั้นๆ โดยใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่และเข้มวางไว้ชิดซ้ายมือของตัวอักษรเล็กและบางกว่าสำหรับหัวเรื่องรองวางไว้ชิดขวา จะใช้การจัดแบบนี้เมื่อมีสระยาวๆ หรือขาดภาพประกอบ การจัดแบบนี้จะทำให้เกิดพื้นที่ว่าง 2 จังหวะ จึงเป็นการเน้นหัวเรื่องได้มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการจัดหน้าในพื้นที่แนวนอน

5) การจัดวางตำแหน่งหัวเรื่องแบบไทรปอด (Tripod Headline) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดแบบรีเวอร์ส คิกเกอร์ แต่จะเน้นถึงความตัดกัน (Contrast) ของขนาดและความเข้มของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอักษรซึ่งการจัดวางหัวเรื่องที่มีความยาวแบ่งเป็น 2 บรรทัด รวมกับหัวเรื่องหลักอีก 1 จึงทำให้มีลักษณะ 3 ขา และตำแหน่งหัวเรื่องก็ไม่เน้นว่าจะต้องอยู่ส่วนบนของหน้ากระดาษเสมอไป จึงทำให้มีอิสระในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณาในหนังสือพิมพ์และการออกแบบโปสเตอร์

3.1.3.2.2 คอลัมน์ หรือ ก๊อปปี้บล็อก (Column or Copy Block)

การกำหนดคอลัมน์จะต้องพิจารณาขนาดของข้อความว่ามีมากน้อยเพียงใดในการออกแบบจะกำหนดขนาดของคอลัมน์ให้เป็นอย่างไร ต้องพิจารณาถึงขนาดของข้อความว่ามีมากน้อยเพียงใด ในการออกแบบจะกำหนดขนาดของคอลัมน์ให้เป็นอย่างไรต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการอ่าน ความสวยงามของการออกแบบนำเสนอ ซึ่งมีแนวคิด ดังนี้

- 1) กรณีที่มีเนื้อหาสาระค่อนข้างน้อย การกำหนดคอลัมน์ควรกำหนดในลักษณะแนวนอนจะเหมาะสมกว่าแนวตั้ง เพราะการใช้พื้นที่ในแนวนอนจะน้อยกว่าการใช้พื้นที่ในแนวตั้งซึ่งจะทำให้ดูแล้วรู้สึกว่เนื้อหาวยาวไม่น่าอ่าน
- 2) การกำหนดขนาดของคอลัมน์กว้างสำหรับงานที่มีเนื้อหาสาระยาวจะทำให้การใช้เนื้อที่น้อยกว่าการกำหนดคอลัมน์แบบแคบ และขนาดของคอลัมน์จะทำให้รู้สึกว่่าน่าอ่านมากกว่า
- 3) ขนาดของคอลัมน์จะต้องสัมพันธ์กับลักษณะกว้างหรือแคบเท่าใดจะต้องพิจารณาถึงขนาดพื้นที่ทั้งหมดตามลักษณะของสื่อแต่ละประเภทซึ่งมีขนาดไม่แน่นอน เช่น งานออกแบบฉลาก งานออกแบบบรรจุภัณฑ์ งานออกแบบนิตยสาร ตลอดจนงานออกแบบโฆษณา
- 4) การกำหนดรูปแบบของงานคอลัมน์แบบสลับโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีเนื้อหาสาระขนาดของคอลัมน์ที่มีความแตกต่างกันจะช่วยให้แนวทางการออกแบบและการจัดวางภาพดูน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ
- 5) การกำหนดขนาดของคอลัมน์จะต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวทางการออกแบบ จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ หัวเรื่อง ภาพประกอบ รูปแบบการจัดวางพื้นที่ว่างและส่วนตกแต่งต่าง ๆ บนงานนั้นๆ

3.1.3.2.3 งานศิลปะ (Art Work)

ลักษณะงานศิลปะหรือต้นฉบับการพิมพ์จะครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบ การกำหนดส่วนต่างๆ ลงในพื้นที่ที่กำหนด ไปจนถึงการดำเนินการจัดทำต้นฉบับเพื่อส่งพิมพ์ต่อไป การจัดวางภาพประกอบมีแนวทางสร้างสรรค์ ดังนี้

- 1) การใช้ภาพเด่นเพียงภาพเดียว และการใช้ภาพอื่นเป็นส่วนประกอบเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2) การใช้การผสมผสานแผนการจัดแบบแนวนอนผสมกับแนวตั้ง
- 3) การเว้นพื้นที่ว่างล้อมรอบพร้อมกับการจัดกลุ่มภาพและข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน
- 4) หลีกเลี่ยงการจัดองค์ประกอบต่างๆ ให้ประกอบกันอยู่ในกรอบรูปสี่เหลี่ยมเสมอ หรือสี่เหลี่ยมจัตุรัส ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมด้วย
- 5) การจัดวางภาพให้เป็นตัวนำพาสู่เนื้อหารายละเอียดอย่างแยกกัน ไม่ออก
- 6) การจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ในลักษณะตัดกันชัดเจน
- 7) หลีกเลี่ยงการใช้เส้นหนาหรือสีเข้มดำ รวมถึงรูปแบบกรอบสี่เหลี่ยม เพราะอาจทำให้ดึงความสนใจออกจากจุดที่จะเน้น
- 8) แสดงการจัดวาง โดยเน้นลักษณะหนึ่งเป็นพิเศษ ได้แก่ การจัดให้เป็นแบบแนวตั้งแนวนอน หรือจัดเป็นส่วนๆ เป็นต้น

3.1.3.2.4 ภาพเครื่องหมาย (Logo or Trademarks)

ในการออกแบบจัดหน้าบนสื่อโฆษณา หรือ งานประชาสัมพันธ์ มักจะมีเครื่องหมายอยู่ด้วยเสมอ บางส่วนของภาพที่มีเครื่องหมายจะมีองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างความเชื่อมั่น และการโน้มน้าวให้เกิดการยอมรับ การจัดวางตำแหน่ง การเน้นหรือสร้างความชัดเจนด้วยขนาด เส้น หรือสีสัน

3.1.3.2.5 เส้นและพื้นผิว (Line & Texture)

อาจจะเป็นขอบ กรอบภาพหรือเส้นเพื่อการตกแต่งงานออกแบบจัดหน้า การแสดงลักษณะของเส้น การกำหนดขนาดหรือความเข้มและการใช้สีสันที่มีความเหมาะสม จะช่วยสนับสนุนให้งานจัดหน้ามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หรือการใช้เส้นทำหน้าที่ในการชี้นำไปสู่เนื้อหาหลักได้อย่างดี ส่วนการกำหนดเกี่ยวกับพื้นผิวก็สามารถนำมาใช้ในการเน้นภาพหรือข้อความสาระได้ด้วย พื้นผิวจะเป็นลักษณะอย่างไรจะสร้างขึ้นด้วยวิธีการทางเทคนิคทางศิลปะ หรืออาจจะเป็นการกำหนดด้วยวิธีการคัดเลือกวัสดุต้นแบบ (Original Material) เช่น พื้นผิวของกระดาษต้นแบบที่มีให้เลือกใช้อย่างมากมาย นอกจากนี้การใช้เส้นในการออกแบบและการสร้างพื้นผิวยังสามารถที่จะนำมาช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน้าต่อหน้า การออกแบบสิ่งพิมพ์ที่เป็นเล่มได้เป็นอย่างดี

3.1.3.2.6 ความต่อเนื่อง (Continuity)

สร้างความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในชิ้นงาน โดยการสร้างความต่อเนื่องระหว่างหน้า หรือการออกแบบหน้าคู่ต้องสร้างให้ดูเสมือนว่าเป็นหน้าเดียว อาจสร้าง โดยการใช้เส้น หรือการ กำหนด โครงสร้างอื่น ๆ

3.1.3.3 ขั้นตอนการออกแบบจัดหน้าหนังสือ

การจัดหน้าเพื่องานออกแบบสิ่งพิมพ์ย่อมมีความแตกต่างกันไป ตามลักษณะเฉพาะของสื่อ แต่ละประเภท ข้อมูลที่ต้องการนำเสนอมีความหลากหลายแตกต่างกันไป

3.1.3.3.1 การจัดทำโครงร่างคร่าวๆของหน้า (Dummy) แต่ละหน้า

3.1.3.3.2 การกำหนดตำแหน่ง (Position) ของสาระและภาพ

3.1.3.3.3 การกำหนดสาระในแนวตั้งและแนวนอน ในส่วนที่เป็นสาระของเนื้อหา

3.1.3.3.4 ความต่อเนื่องของคอลัมน์ มีความสะดวกต่อการสื่อความหมาย

3.1.3.3.5 ความยืดหยุ่นของการจัดหน้า สามารถปรับขยายตามสัดส่วนพื้นที่ว่าง

3.1.3.4 รูปแบบของการจัดหน้าหนังสือ

รูปแบบของการจัดหน้าหนังสือนั้นมีอยู่มากมาย แต่รูปแบบที่เป็นที่นิยมใช้กันอยู่นั้นมีอยู่ 10 รูปแบบ คือ

3.1.3.4.1 แบบมอนเดรียน (Mondrian) ใช้เส้นหรือบริเวณทึบเป็นแท่งสี่ แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน บรรจุภาพ

3.1.3.4.2 แบบหน้าต่างภาพ (Picture Window Layout) เหมาะสำหรับการออกแบบ หน้านิตยสาร คือ ใช้ภาพเดียวใหญ่ๆ

3.1.3.4.3 แบบเน้นบท (Copy Heavy Layout) ใช้เพื่อต้องการเน้นข้อความเนื้อหา สาระเป็นจุดสำคัญในงาน

3.1.3.4.4 แบบกรอบ (Frame Layout) แบบล้อมกรอบนิยมใช้กันมาก สำหรับการ ออกแบบหนังสือพิมพ์

3.1.3.4.5 แบบละครสัตว์ (Circus Layout) เป็นการจัดแบบที่มีภาพประกอบมาก

3.1.3.4.6 แบบแถบซ้อน (Multilane Layout) เป็นที่นิยมมากสำหรับดึงดูดให้ดูทีละช่องภาพคล้ายการ์ตูน

3.1.3.4.7 แบบภาพเงา (Silhouette Layout) เน้นความโดดเด่นของภาพ ไม่เน้นรายละเอียดบนภาพ

3.1.3.4.8 แบบอักษรใหญ่ (Big Type Layout) เน้นตัวอักษรมากกว่ารูปภาพ จึงต้องพิจารณารูปแบบตัวอักษร

3.1.3.4.9 แบบภาพปริศนา (Rebus Layout) คือการใช้ภาพแทนคำ หรือแทนข้อความ บางข้อความ

3.1.3.4.10 แบบแรงคลใจจากตัวอักษร (Alphabet Inspire Layout) เป็นการเน้นเรื่องความสวยงามจากตัวอักษร

3.1.4 ระบบการพิมพ์และการผลิตหนังสือ

3.1.4.1 ระบบการพิมพ์ที่ใช้ในการผลิตหนังสือ

3.1.4.1.1 การพิมพ์พื้นนูน การพิมพ์วิธีนี้เป็นการพิมพ์ที่ใช้ตัวพิมพ์เรียงพิมพ์ โดยมีหลักการว่า ส่วนที่พิมพ์นั้นมียกระดับสูงกว่าส่วนที่ไม่พิมพ์ เมื่อเอาหมึกทาตัวพิมพ์และใช้แรงกดพิมพ์ กดกระดาษ ลงบนตัวพิมพ์หมึกก็จะเกาะติดตัวพิมพ์ทำให้ได้สิ่งพิมพ์ตามต้องการ การพิมพ์ระบบนี้ ตัวพิมพ์และแม่พิมพ์จะมีลักษณะภาพกลับขวาเป็นซ้ายเหมือนภาพที่เห็นในกระจก แต่เมื่อพิมพ์ลงบนแผ่นกระดาษแล้วก็จะกลายเป็นภาพถูกต้องเหมือนต้นฉบับ ระบบการพิมพ์พื้นนูนเป็นระบบที่ใช้ผลิตหนังสือมาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบการพิมพ์พื้นราบให้มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น จึงได้มีการนำเข้ามาใช้แทนระบบพิมพ์พื้นนูน ทำให้ระบบการพิมพ์พื้นนูนหมดความสำคัญลงไป การพิมพ์พื้นนูนจึงใช้ในการพิมพ์หนังสือน้อยลงตามลำดับและใช้พิมพ์หนังสือปลีกย่อยไม่มากนัก

3.1.4.1.2 การพิมพ์ออฟเซต เป็นระบบการพิมพ์พื้นราบ แผ่นแม่พิมพ์ออฟเซตส่วนที่ใช้พิมพ์และส่วนที่ไม่ใช้พิมพ์จะราบเสมอกันหมด แต่ด้วยเทคนิควิธีการทำแม่พิมพ์ทำให้ผิวแม่พิมพ์ส่วนที่เป็นภาพหรือตัวหนังสือนั้นมีระบบทาน้ำลงบนแม่พิมพ์ก่อน น้ำจะเกาะอยู่บนผิวแม่พิมพ์ส่วนที่ไม่พิมพ์ และเมื่อทาหมึกลงบนแม่พิมพ์ หมึกออฟเซตเป็นหมึกที่มีส่วนผสมของน้ำมัน น้ำมันและน้ำจะไม่ผสมกัน ส่วนที่มีน้ำเกาะซึ่งเป็นส่วนที่ไม่พิมพ์ก็จะไม่มีหมึกเกาะ แม่พิมพ์ออฟเซตจะมีภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และตัวหนังสือเช่นเดียวกับต้นฉบับ ในการพิมพ์นั้นแม่พิมพ์จะนำหมึกที่เกาะบนแม่พิมพ์นั้นไปถ่ายทอดพิมพ์ลงบนแผ่นยางก่อน และแผ่นยางจะถ่ายทอดหมึกลงพิมพ์บนกระดาษอีกทีหนึ่ง จะทำให้ถ่ายทอดหมึกติดบนผิวกระดาษให้นุ่มนวลกว่าระบบการพิมพ์แบบพื้นนูน ในปัจจุบันนี้ระบบการพิมพ์ออฟเซตเป็นระบบที่ใช้ในการผลิตหนังสือแพร่หลายกว่าระบบอื่นๆ และนำมาใช้ทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือเล่ม

3.1.4.1.3 การพิมพ์ระบบการพิมพ์พื้นลึก หรือ กราฟัวร์ เป็นระบบการพิมพ์ที่ส่วนพิมพ์จะถูกแกะเป็นร่องลึกลงไปจากระดับผิวของแม่พิมพ์ เมื่อเอาหมึกทาบนแม่พิมพ์หมึกก็จะจมอยู่ในร่องที่ถูกแกะลึกลงไป ในการพิมพ์หมึกที่ถูกแกะอยู่บนผิวของแม่พิมพ์จะถูกเช็ดออกหมดเมื่อนำกระดาษออกมา การพิมพ์ด้วยระบบนี้แม่พิมพ์มีความทนทานมากสามารถพิมพ์ได้จำนวนครั้งมากกว่าระบบอื่นๆ และคุณภาพของสิ่งพิมพ์ดีมาก ปัจจุบันการพิมพ์ระบบนี้ในประเทศไทยใช้พิมพ์เฉพาะหีบห่อสินค้าและธนบัตร ยังไม่ได้นำมาใช้ในการผลิตหนังสือ เพราะปริมาณหนังสือแต่ละรายการที่ผลิตกันยังมีปริมาณไม่สูงพอที่จะพิมพ์ในระบบนี้

3.1.4.1.4 การพิมพ์อัดสำเนาหรือการพิมพ์โรเนียว คือการพิมพ์ปรุไซ (Mimeograph) เป็นการพิมพ์ระบบการพิมพ์ปรุ ตัวแม่พิมพ์เป็นแผ่นกระดาษไซ ซึ่งเป็นกระดาษที่มีเยื่อกระดาษเคลือบด้วยไซ เมื่อใช้พิมพ์คัดพิมพ์ตัวอักษรลงบนแผ่นไซหรือใช้โลหะแหลมขูดขีดเป็นเส้นเป็นภาพก็จะทำให้ไซที่เคลือบส่วนนั้นแตกเป็นรอยขึ้นเมื่อใช้หมึกทาทางด้านหนึ่งของแผ่นกระดาษไซ หมึกก็จะทะลุตามรอยปรุบนกระดาษไซลงไปเกาะบนกระดาษที่พิมพ์ซึ่งตั้งรอรับอยู่อีกด้านหนึ่งของแผ่นกระดาษไซ ระบบการพิมพ์วิธีนี้คุณภาพการพิมพ์พอใช้ได้แต่ไม่ดีเท่ากับการพิมพ์ที่กล่าวมาในข้างต้น และพิมพ์เป็นปริมาณมากไม่ได้เพราะแม่พิมพ์ไม่ทนทานจึงใช้ในงานพิมพ์หนังสือที่ปริมาณไม่มากนักมีจำนวนพิมพ์ครั้งหนึ่งๆ เป็นจำนวนร้อยเท่านั้น

3.1.4.1.5 การพิมพ์ด้วยแสง เป็นระบบการพิมพ์ที่ไม่สัมผัส คือ ไม่ต้องมีแรงกดพิมพ์ระหว่างพิมพ์ การพิมพ์ในระบบนี้ได้พัฒนาไปด้วยความรวดเร็ว เช่น เครื่องถ่ายเอกสารชนิดต่างๆ ได้มีการผลิตออกมามากแบบในปัจจุบัน ตลอดจนการพิมพ์ด้วยแสงเลเซอร์ ซึ่งเป็นระบบการพิมพ์ที่ใช้แสงสร้างคุณสมบัติบนผิวกระดาษพิมพ์ ให้จุดที่ต้องการพิมพ์รับผงหมึกให้ผงหมึกเกาะติดกระดาษและจุดที่ไม่ต้องการพิมพ์ผงหมึกก็จะไม่เกาะ เมื่อผ่านความร้อนผงหมึกจะละลายเกาะติดบนผิวกระดาษเครื่องถ่ายเอกสารมีการปรับปรุงให้สามารถตั้งกำหนดจำนวนแผ่นเอกสารออกมามากแผ่นได้ จึงสามารถนำมาใช้ในการผลิตหนังสือได้ แต่ก็เหมาะสำหรับการพิมพ์หนังสือเป็นจำนวนน้อย เพราะความเร็วในการผลิตสู้ระบบวิธีพิมพ์ที่อาศัยแรงกดพิมพ์ไม่ได้และค่าใช้จ่ายในการพิมพ์สำหรับ

การพิมพ์เป็นจำนวนมากก็ไม่ประหยัดขึ้น จึงทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการพิมพ์ที่ใช้แรงกดพิมพ์

ปัจจุบันได้มีการพัฒนาการเรียงพิมพ์ในระบบการเรียงพิมพ์ด้วยแสงด้วยการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ประกอบ ทำให้สามารถป้อนข้อมูลเนื้อความที่เรียงพิมพ์และภาพเข้าไปในส่วนเก็บข้อมูลของคอมพิวเตอร์ จากนั้นสามารถเรียกภาพและตัวหนังสือที่เรียงพิมพ์เรียบร้อยแล้วโดยจะเลือกให้เรียงพิมพ์ด้วยตัวพิมพ์แบบใดก็ได้ตามที่ป้อนเอาไว้ในคอมพิวเตอร์ สามารถจัดให้ภาพและตัวหนังสือเข้ามาประกอบกันเป็นหน้าหนังสือตามที่ต้องการบนจอภาพ ซึ่งจะสามารถจัดหน้าหนังสือได้ตามที่ผู้ออกแบบหน้าหนังสือต้องการและสามารถสั่งให้เครื่องนั้นพิมพ์ออกมาเป็นหน้าหนังสือตามที่จัดไว้บนจอภาพ ทำให้พิมพ์หนังสือได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ระบบนี้เรียกว่า ระบบจัดพิมพ์ตั้งโต๊ะ ระบบการจัดพิมพ์แบบนี้ดีดขึ้นตอนก่อนพิมพ์ไปได้มาก การจัดวางหน้า การเข้าหน้าหนังสือทำได้รวดเร็ว ดีดขึ้นตอนการทำแม่พิมพ์ออกไป แต่ก็ยังมีจุดอ่อนอยู่ที่ขอบเขต การสร้างแบบตัวพิมพ์ยังมีขอบเขตจำกัด คุณภาพตัวอักษรที่เรียงยังคงคมชัดไม่เท่ากับเรียงพิมพ์ด้วยวิธีที่ใช้ยูเอชเอ และในด้านความรวดเร็วก็ยังไม่อาจพิมพ์ได้เร็วเท่ากับแท่นพิมพ์โดยทั่วไป ระบบการจัดพิมพ์ตั้งโต๊ะจึงเหมาะสำหรับงานพิมพ์ที่ไม่ต้องการคุณภาพสูงและปริมาณงานพิมพ์ไม่มาก

3.1.4.2 กระดาษที่ใช้พิมพ์

ในการออกแบบงานพิมพ์ กระดาษที่ใช้พิมพ์มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานออกแบบนั้นมีรูปแบบที่น่าสนใจและมีคุณภาพตามที่ต้องการ ดังนั้นในการเลือกใช้กระดาษควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์การใช้งานและประเภทของงาน

กระดาษที่ใช้พิมพ์สามารถแบ่งได้ตามกรรมวิธีและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ตามลักษณะการใช้งานและตามผิวหน้ากระดาษ การที่ใช้งานพิมพ์สามารถ แบ่งประเภทตามผิวหน้ากระดาษเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

3.1.4.2.1 กระดาษเคลือบผิว

กระดาษเคลือบผิวมีหลายชนิด ได้แก่ อาร์ตมัน อาร์ตด้าน อาร์ตแก้ว อาร์ตลวดลายต่างๆ เหมาะสำหรับงานที่ต้องการคุณภาพมีรายละเอียดสูง มีภาพประกอบมากหรือพิมพ์ภาพสี งานพิมพ์ทั่วไป ที่ใช้กระดาษอาร์ต ได้แก่ ปกและเนื้อในนิตยสาร โปสเตอร์ และแผ่นพับเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างๆ

3.1.4.2 กระดาษไม่เคลือบผิว

กระดาษไม่เคลือบผิวมีหลายชนิด ได้แก่ กระดาษปรีฟ (กระดาษหนังสือพิมพ์) กระดาษปอนด์ กระดาษการ์ด เป็นต้น กระดาษประเภทนี้มีความขาวและความเรียบของหน้ากระดาษ น้อยกว่ากระดาษเคลือบผิว ดังนั้นคุณภาพของสีและความคมชัดของงานพิมพ์จึงด้อยกว่างานพิมพ์บนกระดาษเคลือบผิว

กระดาษไม่เคลือบผิวมีราคาถูก จึงเหมาะสำหรับพิมพ์งานที่ต้องการต้นทุนต่ำและกระดาษบางชนิดก็ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน เช่น กระดาษปรีฟ ส่วนกระดาษปอนด์มีเนื้อกระดาษเป็นสีขาว จึงนิยมใช้เป็นกระดาษพิมพ์เขียว พิมพ์สิ่งพิมพ์ทั่วไป ส่วนกระดาษการ์ดมีความหนา มากกว่าจึงใช้พิมพ์ปกหนังสือ โปสเตอร์ เป็นต้น

3.1.4.3 การเย็บเล่ม

เมื่อได้ดำเนินการในกระบวนการพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้าเป็นงานเอกสารที่ต้องเย็บเป็นรูปเล่ม ก็จะต้องนำมาดำเนินการตามขั้นตอน ในการพับเพื่อนำไปรวมเล่ม จะเป็นการพับกระดาษทีละแผ่น หรือทีละยก ซึ่งแต่ละยกหรือแต่ละชุดจะเรียกว่า กนก

ในการเย็บเล่มมีหลายวิธีการซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ได้แก่

3.1.4.3.1 การเย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา (Saddle Stitch Book) ใช้กับนิตยสารหรือหนังสือเล่มที่จะมีความหนาไม่มาก วัสดุที่ใช้เย็บอาจเป็นลวดหรือด้าย กรณีใช้ด้ายมักเป็นการเย็บด้วยจักร โดยจะเย็บตลอดแนวของสันหนังสือ

3.1.4.3.2 การเย็บข้าง (Side Stitch Book)

1) เย็บสันด้วยลวด มักใช้กับหนังสือมากกว่านิตยสาร โดยหนังสือนี้มีความหนามากกว่าแบบแรกแต่ต้องไม่หนาเกินไป มิฉะนั้นบริเวณขอบว่างด้านในที่ติดกับบริเวณสันหนังสือ หรือช่องว่างของหนังสือจะเหลือน้อยเกินไป เพราะการเย็บเล่มวิธีนี้ต้องกินเนื้อที่ของสันปกเข้าไป เพื่อให้ยกพิมพ์ยึดติดแน่น

2) เย็บสันด้วยการเจาะร้อยด้วยด้ายเส้นเล็กหรือเชือกเส้นใหญ่ ใช้กับหนังสือเล่มที่มีความหนามาก ๆ แต่จำนวนเล่มที่เย็บด้วยวิธีนี้ต้องไม่มากเกินไป

3) การเย็บถึหรือการเย็บถึ (Smith Sewing) เป็นวิธีการทำเล่ม ที่ใช้กับงานพิมพ์ที่ต้องการคุณภาพสูงทั้งปกแข็งและปกอ่อน โดยการร้อยเชือกเส้นเล็กหรือเส้นใหญ่เพื่อยึดยกพิมพ์เข้าด้วยกันครั้งละ 2 ถึง 3 ยก แล้วจึงนำยกพิมพ์ที่เย็บ ไปรวมเล่มอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) การทาสันกาวหรือไสกาว (Perfect Bookbinding) ใช้กับนิตยสารและหนังสือเล่มที่ความหนาในระดับใดก็ได้ เป็นวิธีการที่นิยมมากในปัจจุบันเพราะสะดวก รวดเร็ว และประหยัด วิธีการเย็บเล่มต้องใช้ใบเลื่อยสันปกออกเล็กน้อย เพื่อเพิ่มพื้นที่ผิวในการรับกาวแล้วจึงทากาวบนสันที่เลื่อยแล้ว จากนั้นจึงหุ้มปก เมื่อกาวแห้งดีแล้วก็นำไปเขียนขอบเล่ม

5) การเจาะรูร้อยลวดหรือพลาสติก (Mechanical Binding) เป็นการทำให้เล่มเชิงกล ใช้กับหนังสือเล่มที่มีความหนาไม่มาก โดยการเขียนและเจาะรูสันปกแล้วร้อยด้วยเส้นลวด

3.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์

ในบางครั้งผู้ทางที่คิดที่สุดสำหรับเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ อาจจะต้องนำเอาจำนวนที่ใช้จ่ายไปเข้ามากล่าวอ้าง เช่น ในปี ค.ศ. 1980 สหรัฐอเมริกา ใช้เงินมากกว่า 50 พันล้านเหรียญไปในการใช้จ่ายเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์มากกว่าการโฆษณา โดยมีเหตุผลว่าการบรรจุภัณฑ์เป็นแนวโน้มต่อไปในการที่จะเข้าถึงการบริการตนเอง (trend toward self-service) ที่ต้องการให้บรรจุภัณฑ์ได้แสดงบทบาทหลัก 2 ประการไปพร้อมๆกันคือ ทั้งโฆษณาและการขาย (advertising and selling) ดังนั้นบรรจุภัณฑ์จึงเป็นสิ่งที่แสดงรวมไว้ซึ่งรูปร่างลักษณะของภาชนะบรรจุ (container) และการออกแบบ สี สัน รูปร่าง ตรายาง ข้อความโฆษณาประชาสัมพันธ์ในการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ใด ๆ ก็ตามควรที่จะ มีข้อพิจารณาตามปัจจัยหลัก 3 ประการอย่างกว้าง ๆ ต่อไปนี้คือ

- ทำอย่างไรบรรจุภัณฑ์ จึงจะสื่อสารได้ทั้งวงจะสัญลักษณ์และทัศนสัญลักษณ์ (how it communicates verbally and nonverbally) เช่น ออกแบบภาชนะบรรจุห่อขนมปังด้วยพลาสติก ที่นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความสดชื่นด้วยสีและการตกแต่งแล้วก็ยังสร้างความรู้สึกใหม่สดจากเตาอบให้เกิดแก่ผู้บริโภคได้อีกด้วย

- บรรจุภัณฑ์ควรจะสร้างความพึงพอใจ เกียรติ และศักดิ์ศรีสำหรับผู้ซื้อ (the prestige desired) แม้ว่าผู้บริโภคจะซื้อผลิตภัณฑ์นั้นไปแล้ว ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อไปนั้นควรต้องทำ หน้าที่ยาวต่อไปได้อีก เพราะการขายนั้นมิได้สิ้นสุดเพียงที่จุดซื้อ (point of purchase) เท่านั้น แต่บรรจุภัณฑ์ที่ดีต้องสร้างความต่อเนื่อง ในการนำมาใช้และการขายหลังจากที่ถูกซื้อไปแล้ว ไม่ว่าจะบรรจุภัณฑ์นั้นจะถูกนำไปวางอยู่ที่ใดก็ตาม หรือจนกว่าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์นั้นจะใช้หมดหรือถูกทำลายไป จึงถือว่าเป็นที่สิ้นสุด ยกตัวอย่างเช่น สินค้าประเภทบุหรี่ยุคใหม่และซองบุหรี่ยุคใหม่จะต้องถูกนำออกมาใช้จนกว่าบุหรี่ยุคใหม่จะหมดถึง 20 ครั้งด้วยกัน และการนำบุหรี่ยุคใหม่มาสูบแต่ละครั้งก็มักอยู่ในสายตาของเพื่อน ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใกล้ชิดตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้เอง การออกแบบบรรจุภัณฑ์บุหรี่ยุคใหม่จึงต้องออกแบบให้สามารถสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความพอใจ มั่นใจ และเกิดความรู้สึกว่าเหมาะสมกับศักดิ์ศรีของผู้ใช้ที่นำออกมา ถึงแม้ว่าบุหรี่ยุคใหม่ จะเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต (irrational product) ก็ตามแต่ถ้าได้รับการออกแบบที่ดีก็สามารถจะ นำมาซึ่งการตัดสินใจซื้อด้วยเหตุผลเป็นส่วนตัว ตามอำเภอใจและสามารถส่งเสริมการขายได้อีกด้วย

- บรรจุภัณฑ์จะต้องแสดงความโดดเด่นออกมา (its stand out appeal) ให้ชัดเจนจากผลิตภัณฑ์ อื่น ด้วยการใช้รูปร่าง สี หรือขนาด เพื่อบ่งชี้เอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ สามารถจดจำได้ง่าย หรือ หยิบฉวยได้ไวในร้านค้า เป็นที่ติดตาตรึงใจเรียกหาใช้ได้อีก

รูปที่ 15-16 ภาพตัวอย่างการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ก, ข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 17 ภาพตัวอย่างการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ค

3.2.1 วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

วัตถุประสงค์ของการออกแบบ ส่วนใหญ่มี 2 ประการกว้างๆ คือ

3.2.1.1 เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถเอื้ออำนวยคุณประโยชน์ด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัยจากการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ ในการผลิต การบรรจุ การขนส่ง การเก็บรักษา การวางจำหน่ายและการอุปโภค ซึ่งทั้งนี้การออกแบบต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยเป็นหลักใหญ่

3.2.1.2 เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถสื่อสาร และสร้างผลกระทบทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยใช้ความรู้ทางแขนงศิลปะเข้ามาสร้างคุณลักษณะของบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

- ความมีเอกลักษณ์พิเศษของผลิตภัณฑ์
- ความมีลักษณะพิเศษที่สามารถสร้างความทรงจำหรือทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์
- ความมี ลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อุปโภคตลอดจนให้เข้าใจ ถึงความหมายและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ฯลฯ

3.2.2 ประเภทของบรรจุภัณฑ์

ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เราจำเป็นต้องศึกษาถึงประเภทของบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทของบรรจุภัณฑ์สามารถแบ่งได้หลายวิธีตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

3.2.2.1 ประเภทบรรจุภัณฑ์แบ่งตามวิธีบรรจุและวิธีการขนถ่าย สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท

3.2.2.1.1 บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย (Individual Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์ชั้นแรก เป็นสิ่งที่บรรจุผลิตภัณฑ์เอาไว้เฉพาะหน่วย โดยมีวัตถุประสงค์ชั้นแรก คือ เพิ่มคุณค่าในเชิงพาณิชย์ (To Increase Commercial Value) เช่น การกำหนดให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะหรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสมแก่การจับถือและอำนวยความสะดวกต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ภายใน พร้อมทั้งทำหน้าที่ให้ความปกป้องแก่ผลิตภัณฑ์โดยตรงอีกด้วย

3.2.2.1.2 บรรจุภัณฑ์ชั้นใน (Inner Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง มีหน้าที่รวบรวมบรรจุภัณฑ์ชั้นแรกเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด ในการจำหน่ายรวมทั้งตั้งแต่ 2 – 24 ชั้นขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ชั้นแรก คือ การป้องกันรักษาผลิตภัณฑ์จากน้ำ ความชื้น ความร้อน แสง แรงกระทบกระเทือน และอำนวยความสะดวกแก่การขายปลีกย่อย เป็นต้น ตัวอย่างของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ ได้แก่ กล่องกระดาษแข็งที่บรรจุเครื่องดื่มจำนวน 1 โหล , สบู่ 1 โหล เป็นต้น

3.2.2.1.3 บรรจุภัณฑ์ชั้นนอกสุด (Out Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่เป็นหน่วยรวมขนาดใหญ่ที่ใช้ในการขนส่ง โดยปกติแล้วผู้ซื้อจะไม่ได้เห็นบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้มากนัก เนื่องจากทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์ในระหว่างการขนส่งเท่านั้น ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ ได้แก่ หีบไม้ลัง กล่องกระดาษขนาดใหญ่ที่บรรจุสินค้าไว้ภายใน ภายนอกจะบอกเพียงข้อมูลที่จำเป็นต่อการขนส่งเท่านั้น เช่น รหัสสินค้า (Code) เลขที่ (Number) ตราสินค้า สถานที่ส่ง เป็นต้น

3.2.2.2 การแบ่งประเภทบรรจุภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ของการใช้

3.2.2.2.1 บรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก (Consumer Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อไปใช้ไป อาจมีชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ซึ่งอาจเป็น Primary Package หรือ Secondary Package ก็ได้

3.2.2.2.2 บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง (Shopping หรือ Transportation Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้รองรับหรือห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นทุติยภูมิ ทำหน้าที่รวบรวมเอาบรรจุภัณฑ์ขายปลีกเข้าด้วยกัน ให้เป็นหน่วยใหญ่ เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการเก็บรักษา และการขนส่ง เช่น กล่องกระดาษลูกฟูกที่ใช้บรรจุยาสีฟัน กล่องละ 3 โหล

3.2.2.3 การแบ่งบรรจุภัณฑ์ตามความคงรูป

3.2.2.3.1 บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัว (Rigid Forms) ได้แก่ เครื่องแก้ว (Glass Ware) เซรามิก (Ceramic) พลาสติกจำพวก Thermosetting ขวดพลาสติก ส่วนมากเป็นพลาสติกชนิดเครื่องปั้นดินเผา ไม้ และโลหะ มีคุณสมบัติแข็งแรงทนทานเอื้ออำนวยต่อการใช้งานและป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดี

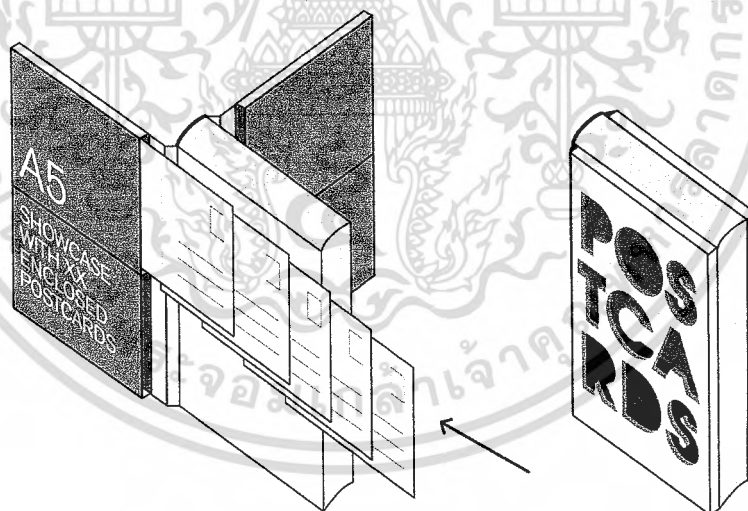
3.2.2.3.2 บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว (Semi rigid Forms) ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกอ่อน กระดาษแข็งและอลูมิเนียมบาง คุณสมบัติทั้งด้านราคา น้ำหนักและการป้องกันผลิตภัณฑ์จะอยู่ในระดับปานกลาง

3.2.2.3.3 บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น (Flexible Forms) ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุอ่อนตัว มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ได้รับความนิยมนสูงมากเนื่องจากมีราคาถูก (หากใช้ในปริมาณมากและระยะเวลานาน) น้ำหนักน้อย มีรูปแบบและโครงสร้างมากมาย

3.2.2.4 แบ่งตามวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ใช้

การจัดแบ่งและเรียกชื่อบรรจุภัณฑ์ในทรรศนะของผู้ออกแบบ ผู้ผลิต หรือนักการตลาด จะแตกต่างกันออกไป บรรจุภัณฑ์แต่ละประเภทที่ตั้งอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์หลักใหญ่ (Objective Of Package) ที่คล้ายกันคือ เพื่อป้องกันผลิตภัณฑ์ (To Protect Products) เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (To Distribute Products) เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ (To Promote Products)

3.2.3 การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์

รูปที่ 18 ภาพตัวอย่าง โครงสร้างบรรจุภัณฑ์

การออกแบบโครงสร้าง หมายถึง การกำหนดลักษณะรูปร่าง รูปทรง ขนาด ปริมาตร ส่วนปริมาตรอื่นๆ ของวัสดุที่จะนำมาผลิต และประกอบเป็นภาชนะบรรจุ ให้เหมาะสม กับหน้าที่ใช้สอย ตลอดจนกรรมวิธีการผลิต การเก็บรักษา และการขนส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์นั้น ผู้ออกแบบจะมีบทบาทสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ประเภท Individual Package และ Inner Package ที่สัมพันธ์อยู่กับผลิตภัณฑ์ขั้นแรกและขั้นที่สอง เป็นส่วนใหญ่ แต่จะมีรูปร่างลักษณะอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์ (Product) ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดเป็นตัวกำหนดขึ้นมา ซึ่งผู้ออกแบบจะต้องศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์ที่จะต้องบรรจุและออกแบบโครงสร้างเพื่อรองรับการบรรจุให้เหมาะสม โดยอาจจะกำหนดให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะหรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสมแก่การจับถือ หิ้ว และอำนวยความสะดวกต่อการนำเอาผลิตภัณฑ์ภายในออกมาใช้ พร้อมทั้งทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองผลิตภัณฑ์โดยตรงด้วย ตัวอย่างเช่น กำหนด Individual Package คริมเทียมสำหรับชงกาแฟบรรจุในซองออลูมิเนียมฟลอยด์ แล้วบรรจุในกล่องกระดาษแข็งแบบพับ (Folding Carton) รูปสี่เหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์เป็นแบบผง จึงต้องการวัสดุสำหรับบรรจุที่สามารถกันความชื้นได้ดี การใช้แผ่นออลูมิเนียมฟลอยด์บรรจุก็สามารถป้องกันความชื้นได้ดี สามารถพิมพ์ลวดลายหรือข้อความบนผิวได้ดีกว่าถุงพลาสติก อีกทั้งยังเสริมสร้างภาพพจน์ความพอใจในผลิตภัณฑ์ให้เกิดแก่ผู้ใช้และเชื่อถือในผู้ผลิตต่อมา การบรรจุในกล่องกระดาษแข็งอีกชั้นหนึ่งก็เพราะว่าบรรจุภัณฑ์ขั้นแรก เป็นวัสดุประเภทอ่อนตัว (Flexible) มีความอ่อนแอด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์จากการกระทบกระแทกทะลุในระหว่างการขนย้าย ตลอดจนยากแก่การวางจำหน่ายหรือตั้งโชว์ จึงต้องอาศัยบรรจุภัณฑ์ขั้นที่สองเข้ามาช่วยเพื่อการทำหน้าที่ประการหลังดังกล่าว

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเพียงแค่นั้นขั้นตอนการกำหนดการเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้น ผู้ออกแบบจะต้องอาศัย ความรู้และข้อมูลตลอดจนปัจจัยต่างๆ เข้ามาพิจารณา ตัดสินใจร่วมในกระบวนการออกแบบ เช่นราคาวัสดุ การผลิตเครื่องจักร การขนส่ง การตลาด การพิมพ์ ฯลฯ ที่จะต้องพิจารณาว่ามี ความคุ้มค่าหรือเป็นไปได้ ในระบบการผลิตและจำหน่ายเพียงใด แล้วจึงจะมากำหนดเป็นรูปร่างรูปทรง (Shape & form) ของบรรจุภัณฑ์อีกครั้งหนึ่ง ว่าบรรจุภัณฑ์ควรจะออกมาในรูปลักษณะอย่างไร ซึ่งรูปทรงเลขาคณิต รูปทรงอิสระก็มีข้อดี-ข้อเสียในการบรรจุ การใช้เนื้อที่ และมีความเหมาะสมกับชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันไป วัสดุแต่ละชนิดก็มีข้อจำกัดอย่างไร และสามารถดัดแปลงประโยชน์ได้เพียงใด หรือใช้วัสดุใดมาประกอบ ก็จะเหมาะสมดีกว่า หรือเพื่อลดต้นทุนในการผลิตที่ดีที่สุดสิ่งต่างๆ เหล่านี้คือสิ่งที่ผู้ออกแบบ จะต้องพิจารณาประกอบด้วย

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ในขั้นตอนของการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ นักออกแบบมิใช่ว่าจะสร้างสรรค์ได้ตามอำเภอใจ แต่กลับต้องใช้ความรู้และข้อมูลจากหลายด้านมาประกอบกันจึงจะทำให้ผลงานออกแบบนั้นมีความสมบูรณ์และสำเร็จออกมาได้ ในขั้นของการออกแบบโครงสร้างนี้ ผู้ออกแบบจึงต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างแบบด้วยการร่าง แนวความคิดของรูปร่างบรรจุภัณฑ์และสร้างภาพประกอบรายละเอียดด้วยการเขียนแบบ (Mechanical drawing) แสดงรายละเอียดมาตรฐานที่กำหนดแน่นอน เพื่อแสดงให้ผู้ผลิต ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ อ่านแบบได้ การใช้ทักษะทางศิลปะในการ

ออกแบบก็คือเครื่องมือที่ผู้ออกแบบจะต้องกระทำขึ้นมาเพื่อการนำเสนอต่อเจ้าของงานหรือผู้ว่าจ้าง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องให้ช่วยพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลงานที่จะสำเร็จออกมามีประสิทธิภาพในการใช้งานจริง

ส่วนการออกแบบโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ชั้น Outer Package นั้น ส่วนใหญ่เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปแบบค่อนข้างแน่นอน และเป็นสากลอยู่แล้วตามมาตรฐานการผลิตในระบบอุตสาหกรรม ที่สอดคล้องกับระบบการขนส่ง ที่เน้นการบรรจุเพื่อขนส่ง ได้คราวละมากๆ เป็นการบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่หรือขนาดกลาง เช่น การขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ เพื่อการส่งออกหรือภายในประเทศ การเก็บรักษาในคลังสินค้า ซึ่งจะต้องนำบรรจุเข้ารถขนส่งของขนาดใหญ่ที่มีมิติภายในแน่นอน ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ประเภท Outer Package จึงไม่นิยมออกแบบให้มีรูปร่างแปลกใหม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเน้นประโยชน์ใช้สอย ประหยัด สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ การกระทบกระเทือน การรับน้ำหนัก การวางซ้อน การต้านทาน แรงดันทะลุ หรือป้องกันการเปียกชื้นจากไอน้ำ สภาวะอากาศและอื่นๆ เป็นต้น การออกแบบรูปร่าง รูปทรงภายนอก จึงมีลักษณะไม่แตกต่างกันนัก แต่อาจมีการแตกต่างภายนอกด้วยการออกแบบกราฟิก เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้ผลิตและผลิตภัณฑ์กลวิธีของการออกแบบสร้างบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้จึงเน้นการออกแบบเพื่อให้มีโครงสร้างที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกและประหยัดเวลาในการประกอบให้มากที่สุด เช่นการประกอบรูปทรง ด้วยเทปกาวย สลัก ลื่นพับซ้อนกัน หรือตามแบบให้มีโครงสร้างภายใน ช่วยป้องกันผลิตภัณฑ์หรือถ่ายแรงรับน้ำหนัก ด้วยการใช้ Interior Packing Devices ทำให้เปิด-ปิดง่าย นำเอาผลิตภัณฑ์ภายในออกมาได้ไวและยังใช้วางจำหน่ายจัด โชว์และประชาสัมพันธ์การขาย ได้ทันทีที่ถึงจุดหมาย ซึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดเหล่านี้กำลังเป็นที่นิยม และเห็นความสำคัญกันมาก โดยเฉพาะการแข่งขันทางการค้าเช่นในสภาพปัจจุบันนี้

3.2.4 การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์

การออกแบบกราฟิก หมายถึง การสร้างสรรค์ลักษณะ ส่วนประกอบภายนอกของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถสื่อสาร สื่อความหมาย ความเข้าใจในการที่จะให้ผลทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภคบริโภค เช่น ให้ผลในการดึงดูดความสนใจ การให้มโนภาพถึงสรรพคุณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ยี่ห้อผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิต ด้วยการใช้วิธีการออกแบบ การจัดวางรูป ตัวอักษร ถ้อยคำ โฆษณา เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางการค้า และอาศัยหลักศิลปะการจัดภาพให้เกิดการประสานกลมกลืนกันอย่างสวยงามตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

การออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์สามารถสร้างสรรค์ได้ทั้งลักษณะ 2 มิติ บนพื้นผิวแผ่นราบของวัสดุเช่น กระดาษ แผ่นพลาสติก แผ่นโลหะอบติบูก หรืออลูมิเนียม โฟม ฯลฯ ก่อนนำวัสดุต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหล่านี้ประกอบกันเป็นรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ ส่วนในลักษณะ 3 มิติก็อาจทำได้ 2 กรณีคือ ทำเป็นแผ่นฉลาก (Label) หรือแผ่นป้ายที่นำไปติดบนแผ่นบรรจุภัณฑ์ประเภท Rigid Forms ที่ขึ้นรูปมาเป็นภาชนะบรรจุสำเร็จมาแล้วหรืออาจจะสร้างสรรค์ บนผิวภาชนะบรรจุ รูปทรง 3 มิติ โดยตรงก็ได้เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติกเป็นต้น ซึ่งลักษณะของการออกแบบกราฟิก บรรจุภัณฑ์นี้ส่วนใหญ่มักถือตามเกณฑ์ของเทคนิคการพิมพ์ในระบบต่างๆเป็นหลัก

การออกแบบกราฟิก ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมากเพราะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญนอกเหนือจากการบรรจุและการป้องกันผลิตภัณฑ์โดยตรง ทำให้บรรจุภัณฑ์มีหน้าที่เพิ่มขึ้นมาโดยที่ลักษณะกราฟิกบรรจุภัณฑ์และฉลาก ได้แสดงบทบาทหน้าที่สำคัญ อัน ได้แก่

3.2.4.1 การสร้างทัศนคติที่ดีงามต่อผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์และแผ่นฉลากได้ทำหน้าที่ เปรียบเสมือนสื่อประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ในอันที่จะเสนอต่อผู้อุปโภคบริโภค แสดงออกถึงคุณงามความดีของผลิตภัณฑ์และความรับผิดชอบที่ผู้ผลิตมีต่อผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยที่ลักษณะทางกราฟิกจะสื่อความหมายและปลูกฝังความรู้ความเข้าใจการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ อีกทั้งสร้างความต่อเนื่องของการใช้ การเชื่อถือในคุณภาพ จนกระทั่งเกิดความศรัทธาเชื่อถือในผู้ผลิตและผลผลิตที่สุดด้วย

3.2.4.2 การชี้แจงและบ่งชี้ให้ผู้บริโภคทราบถึงชนิดประเภทของผลิตภัณฑ์ ลักษณะกราฟิกเพื่อให้สื่อความหมายหรือถ่ายทอดความรู้สึกได้ว่า ผลิตภัณฑ์คืออะไร และผู้ใดเป็นผู้ผลิตนั้น มักนิยมอาศัยใช้ภาพและอักษรเป็นหลัก แต่ก็ยังอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ มาช่วยในการออกแบบ เช่น รูปทรงเส้น สี ฯลฯ ซึ่งสามารถสื่อให้เข้าใจหมายหมายได้ เช่นเดียวกับการใช้ภาพและข้อความอธิบายอย่างชัดเจน ตัวอย่างงานดังกล่าวนี้มีให้เห็นได้ทั่วไปและที่เห็นชัดคือ ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศที่บรรจุอยู่ในภาชนะที่คล้ายคลึงกัน ดังเช่น เครื่องสำอางและยา เป็นต้น แม้บรรจุอยู่ในขวดหรือหลอดรูปทรงเหมือนกัน ผู้บริโภคก็สามารถชี้ได้ว่าอันใดคือเครื่องสำอางอันใดคือยา โดยสังเกตจากกราฟิก เช่น ลักษณะตัวอักษรหรือสีที่ใช้ซึ่งนักออกแบบจัดไว้ให้เกิดความรู้สึกต่างกัน

3.2.4.3 การแสดงเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการลักษณะ รูปทรงและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ ส่วนใหญ่มักมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท ทั้งนี้เพราะกรรมวิธีการบรรจุภัณฑ์ ใช้เครื่องจักรผลิตขึ้นมาภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับผู้แข่งขันในตลาดมีมาก เห็นได้จากผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปที่ผลิตและจำหน่ายอยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะรูปทรงและ โครงสร้างที่คล้ายคลึงกันมาก เช่น อาหารกระป๋อง ขวดเครื่องดื่ม ขวดยา ของปิดผนึก (Pouch) และกล่องกระดาษเป็นต้น บรรจุภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้มักมีขนาด สัดส่วน ปริมาณ

การบรรจุที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ดังนั้นในการออกแบบกราฟิก จึงมีบทบาทหน้าที่แสดงเอกลักษณ์ หรือบุคลิกพิเศษ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของคนของผลิตภัณฑ์ และผู้ผลิตให้เกิดความชัดเจนแตกต่างจากผลิตภัณฑ์คู่แข่ง เป็นที่สะดุดตาและเรียกร้องความสนใจจากผู้บริโภคทั้งเก่าและใหม่ให้จดจำได้ตลอดจนซื้อได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

3.2.4.4 การแสดงสรรพคุณและวิธีใช้ ของผลิตภัณฑ์เป็นการให้ข่าวสารข้อมูล ส่วนผสมหรือส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ภายในว่ามีคุณสมบัติ สรรพคุณและวิธีการใช้อย่างถูกต้องอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยการอาศัยการออกแบบการจัดวาง ภาพประกอบข้อความสั้นๆ ข้อมูลรายละเอียดตลอดจนตรารับรอง คุณภาพและอื่นๆ ให้สามารถเรียกร้องความสนใจจากผู้บริโภคให้หยิบยกเอาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจเลือกซื้อ การออกแบบกราฟิกเพื่อแสดงบทบาทในหน้าที่นี้จึงเปรียบเสมือนการสร้างบรรจุภัณฑ์ให้เป็นพนักงานขายเงียบที่ทำหน้าที่โฆษณา ประชาสัมพันธ์แทนบุคคล ณ บริเวณจุดซื้อนั่นเอง

บรรจุภัณฑ์เป็นตัวแทนของกระบวนการส่งเสริมการขายทางการตลาด ณ จุดขายที่สามารถจับต้องได้ เปรียบเสมือนกุญแจดอกสุดท้ายที่จะไขผ่านประตูแห่งการตัดสินใจซื้อ บรรจุภัณฑ์ที่สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อโฆษณาได้อย่างดีเยี่ยม ณ จุดขาย เพราะบรรจุภัณฑ์เป็นงานพิมพ์ 3 มิติและมีด้านทั้งหมดถึง 6 ด้าน ที่จะสามารถใช้เป็นที่สื่อโฆษณา ได้ดีกว่าแผ่น โฆษณาที่มีเพียง 2 มิติ หรือด้านเดียว การออกแบบพาณิชย์ศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ อาจคำนึงถึงหลักการง่ายๆ 4 ประการ คือ SAFE ซึ่งมีความหมายว่า

S = Simple เข้าใจง่ายสบายตา

A = Aesthetic มีความสวยงาม ชวนมอง

F = Function ใช้งานได้ง่าย สะดวก

E = Economic ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

3.2.5 หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

3.2.5.1 การใช้บรรจุภัณฑ์เป็นกลยุทธ์ทางการตลาด

บรรจุภัณฑ์มีบทบาท ที่สำคัญยิ่งต่อผู้ผลิตสินค้า เนื่องจากบรรจุภัณฑ์สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมการขาย กระตุ้นยอดขายให้เพิ่มขึ้น ในเวลาเดียวกันมีโอกาสลดต้นทุนสินค้าอันจะนำไปสู่ยอดกำไรสูงซึ่งเป็นเป้าหมาย ของทุกองค์กรในระบบการค้าเสรี

ค่านิยมการตลาด คือกระบวนการทางด้านบริหารที่รับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายโดยการค้นหาความต้องการและสนองความต้องการนั้นเพื่อบรรลุถึงกำไรตามที่ต้องการ ตามค่านิยมการตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ กลุ่มเป้าหมาย การสนองความต้องการ และกำกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนั้น จำเป็นต้องหาข้อมูลจากตลาดพร้อมทั้งค้นหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในรูปของการบริโภค สินค้าหรือบริการ ส่วนการตอบสนองความต้องการนั้น ต้องใช้กลไกทางด้านส่วนผสมทางการตลาดเพื่อชักจูงให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ซื้อให้เลือกซื้อสินค้าเราแทนที่จะซื้อของกลุ่มคู่แข่งเพื่อบรรลุถึงกำไรที่ได้กำหนดไว้

สภาวะการจำหน่ายในสมัยใหม่ในระบบจำหน่ายสมัยใหม่ เช่น ในซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งมีสินค้าวางขายอยู่เป็นนับพันประเภท แต่ละประเภทจะมีสินค้าที่เป็นคู่แข่งกันวางขายกันเป็นสิบเพื่อการเปรียบเทียบ เลือกซื้อ ภายใต้อาณาเขตการขาย เช่นนี้ ผู้ซื้อจะใช้เวลาประมาณเศษ 2 ใน 3 ของเวลาที่อยู่ในร้าน เดินจากสินค้าประเภทหนึ่ง ไปยังสินค้าอีกประเภทหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ซื้อโดยเฉลี่ย ใช้เวลา 10 – 15 นาที ในการเลือกซื้อสินค้า และสมมติว่าโดยเฉลี่ยผู้ซื้อแต่ละคนจะซื้อสินค้าประมาณ 12 ชิ้น นั่นก็หมายความว่า เวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้านั้นมีเวลาเพียง 1 นาที ในสภาพความเป็นจริงเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าจะแปรเปลี่ยนไปแล้วแต่ประเภทของสินค้า สินค้าบางชนิด เช่น ไข่ หมู ไก่ อาจใช้เวลาเลือกนาน กล่าวคือใช้เวลาประมาณ 20 – 50 วินาที ในขณะที่สินค้าบางชนิด เช่น ข้าว น้ำอัดลม เป็นต้น จะใช้เวลาน้อยเพียงแค่ 10 วินาที จากปรากฏการณ์นี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ในยุคนี้ผู้ซื้อใช้เวลาน้อยมาก ณ จุดขายในขณะที่มีสินค้าให้เลือกมากมาย ด้วยเหตุนี้เองบรรจุกฎณ์ในยุคนี้จึงจำเป็นต้องออกแบบให้ได้รับความสนใจอย่างเร่งรีบ โดยมีเวลาผ่านตาบทหนึ่งในช่วงเวลา 10 – 50 วินาที ที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าเพื่อตัดสินใจซื้อและวางลงในรถเข็น บทบาทของบรรจุกฎณ์ดังกล่าวนี้ เป็นบทบาทด้านการตลาดปัจจุบันที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบบรรจุกฎณ์ บรรจุกฎณ์เป็นการออกแบบงานพิมพ์แบบ 3 มิติ ที่เป็นพาณิชย์ศิลป์ ดังนั้น บุคลากรที่รับผิดชอบการพัฒนาบรรจุกฎณ์ นอกจากเป็นนักออกแบบแล้ว ยังต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ทางด้านธุรกิจ เนื่องจากบรรจุกฎณ์ที่ออกแบบนั้น เป็นสื่อและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ทางธุรกิจการจำหน่าย ในการออกแบบข้อมูลของผู้พัฒนาบรรจุกฎณ์ ควรรู้คือ ด้านการตลาด เนื่องจากบรรจุกฎณ์เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการตลาด การออกแบบบรรจุกฎณ์จึงต้องคำนึงถึงหลักการและเทคนิคทางด้านการตลาด อันประกอบด้วย การตั้งเป้าหมาย การจัดกลยุทธ์ การวางแผนการตลาด การส่งเสริมการขาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องทราบวิธีการจัดเรียงและบรรยากาศของการจำหน่าย ณ จุดขาย การคำนึงถึงสถานที่ที่วางขายสินค้าเป็นปัจจัยแรกในการออกแบบ เช่น การวางขายในตลาดสด หรือในห้าง เป็นต้น

3.2.5.2 ขั้นตอนการออกแบบ

สิ่งที่ผู้ซื้อเสียความรู้สึกรุนแรงที่สุด คือ บรรรจุกณ์ที่ไม่สามารถทำงานได้ตรงตามความต้องการ หรือไม่สามารถทำงานได้ตามที่บรรยายบนบรรรจุกณ์ ตัวอย่างเช่น มีการโฆษณาบนบรรรจุกณ์ว่าเป็นซองออกแบบใหม่ฉีกเปิดได้ง่าย แต่พอเปิดซองแล้วสินค้าเคลื่อนกระจายไปทั่วพื้น เป็นต้น เหตุการณ์ เช่นนี้ผู้บริโภคจะไม่ตำหนิบรรรจุกณ์ แต่จะไม่ยอมรับสินค้าที่หือ่นๆ เพราะถือว่าถูกหลอก ไม่ว่าบรรรจุกณ์ที่ตัวนี้จะออกแบบมาสวยงามน่าประทับใจเพียงใดในฐานะเจ้าของสินค้า จำต้องยอมรับว่า ออกแบบบรรรจุกณ์ มาไม่ดี จากตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นที่ประจักษ์ว่าจุดมุ่งหมายในการออกแบบไม่รอบคอบ โดยไม่ใส่ใจในสิ่งเล็กน้อยดังกล่าวนี้ จะมีผลกระทบต่อยอดขายของสินค้า เนื่องจากประสบการณ์ อันเลวร้าย ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การออกแบบบรรรจุกณ์จำต้องมีการวางแผนงาน และกำหนดจุดมุ่งหมายรองรับซึ่งมีหลายประการไว้อย่างชัดเจน ขั้นตอนการออกแบบอย่างสังเขปแสดง ดังนี้

- เริ่มต้นด้วยการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์อาหารที่กำหนดและตั้งชื่อตราสินค้าว่า Mrs. Paul's พร้อมรูปแบบตัวอักษร ที่สอดคล้องกับจุดยืนของสินค้า

- เมื่อใส่รายละเอียดลงไปบนบรรรจุกณ์ ด้วยการเน้นจุดขายว่าใช้ส่วนผสมอาหารจากธรรมชาติ พบว่าตราสินค้านั้นเล็กเกินไป จึงขยายตราสินค้าให้ใหญ่ขึ้น ตองเปลี่ยนพื้นข้างหลังเป็นพื้นสีเขียวและสีแดงเพื่อเปรียบเทียบความเด่นสะดุดตาของบรรรจุกณ์ที่ออกแบบ มีการทดลองเอาบรรรจุกณ์ที่ออกแบบลองวางขึ้นหึ่ง ณ จุดขายเปรียบเทียบกับคู่แข่งกันและสำรวจความเห็นของกลุ่มเป้าหมาย บรรรจุกณ์สุดท้ายที่ทดสอบแล้วว่ากลุ่มเป้าหมายยอมรับมากที่สุดและสนองความต้องการของผู้ซื้อ

ขั้นตอนการออกแบบกราฟิกของบรรรจุกณ์จะคล้ายคลึงกับขั้นตอนการพัฒนาบรรรจุกณ์ แต่อาจจะมีส่วนปลีกย่อยที่ควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้

3.2.5.2.1 การตั้งจุดมุ่งหมาย การตั้งจุดมุ่งหมายในการออกแบบกราฟิกบนบรรรจุกณ์ มีสิ่งจำเป็นที่ต้องรู้หรือศึกษาข้อมูล คือ ตำแหน่ง (Positioning) ของบรรรจุกณ์ของกลุ่มที่มีอยู่ในตลาด ในกรณีที่บรรรจุกณ์มีอยู่ในตลาดแล้ว การทราบถึงตำแหน่งย่อมทำให้ตั้งจุดมุ่งหมายในการออกแบบได้ง่าย นอกจากตำแหน่งของสินค้า สิ่งที่ต้องค้นหาออกมา คือ จุดขายหรือ USP (Unique Selling Point) ของสินค้า ที่จะโฆษณาบนบรรรจุกณ์ ทั้งสองสิ่งนี้เป็น องค์ประกอบสำคัญในการตั้งจุดมุ่งหมายของการออกแบบกราฟิกบนบรรรจุกณ์

3.2.5.2.2 การวางแผนปัจจัยต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลขั้นตอนเพื่อเตรียมร่างจุดมุ่งหมายและขอบเขตการออกแบบพัฒนาบรรรจุกณ์ก่อนที่จะทำการปรับปรุงและพัฒนาบรรรจุกณ์อาจวางแผนได้ 2 วิธี คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ปรับปรุงพัฒนาให้ฉีกแนวแตกต่างจากคู่แข่ง

2) ปรับปรุงพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งอื่น โดยตรงด้วยบรรจุภัณฑ์ที่ดีกว่าหรือด้วยค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าการตั้งเป้าหมายและวางแผนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ดังกล่าวย่อมต้องศึกษาสถานภาพบรรจุภัณฑ์ของคู่แข่ง พร้อมกับถ่วงรู้อถึงนโยบายของบริษัทตัวเองและกลยุทธ์การตลาดที่จะแข่ง กับคู่แข่ง

การวางแผนพัฒนาบรรจุภัณฑ์ สามารถใช้การวิเคราะห์แบบ 5W + 2H ดังนี้

WHY - ทำไม เหตุการณ์หรือปัจจัยอะไรทำให้ต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ทำไมต้องพัฒนากราฟิกของบรรจุภัณฑ์ ทำไมไม่แก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างอื่น ๆ แทน

WHO - ใคร ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์นี้ บุคคล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีใครบ้าง

WHERE - ที่ไหน สถานที่ที่จะวางจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ไหน ขอบเขตพื้นที่ที่จะวางขายสินค้าบรรจุภัณฑ์ ที่ออกแบบครอบคลุมพื้นที่มากน้อยแค่ไหน

WHAT - อะไร จุดมุ่งหมายการพัฒนาบรรจุภัณฑ์คืออะไร ข้อจำกัดในการออกแบบมีอะไรบ้าง จุดขายของสินค้าคืออะไร การใช้งานของบรรจุภัณฑ์คืออะไร

WHEN - เมื่อไร ควรจะเริ่มงานการพัฒนาเมื่อไร เมื่อไรจะพัฒนาเสร็จ วางตลาดเมื่อไร

HOW - อย่างไร จะใช้เทคโนโลยีแบบใด อย่างไร จะจัดหาเทคโนโลยีใหม่ใช้วัดความสนใจของบรรจุภัณฑ์ ที่ออกแบบ

HOW MUCH - ค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์มีงบประมาณเท่าไร คำตอบที่ได้รับจากคำถาม 5W + 2H นี้จะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาบรรจุภัณฑ์ได้

การวางแผนเริ่มต้นด้วยจุดประสงค์ของการพัฒนา พร้อมด้วยข้อจำกัดต่างๆ รายละเอียดการวางแผนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การวางแผน

- 1.1) กำหนดเวลา
- 1.2) ผลงานที่จะได้รับในแต่ละขั้นทำงาน
- 1.3) รายละเอียดของตราสินค้า (Branding)
- 1.4) ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 : การรวบรวมข้อมูล อันได้แก่

- 2.1) ข้อมูลการตลาด
- 2.2) สถานะ การแข่งขัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด (SWOT)
- 2.3) ข้อมูลจากลูกค้า
- 2.4) ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย / พฤติกรรมผู้บริโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5) เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านวัสดุบรรจุภัณฑ์ ระบบบรรจุภัณฑ์และเครื่องจักร

ขั้นตอนที่ 3 : การออกแบบร่าง

- 3.1) พัฒนาความคิดริเริ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.2) ร่างต้นแบบ ประมาณ 3 – 5 แบบ
- 3.3) ทำต้นแบบ ประมาณ 2 – 3 แบบ

ขั้นตอนที่ 4 : การประชุมวิเคราะห์ปรับต้นแบบ

- 4.1) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเทคนิค
- 4.2) วิเคราะห์การสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.3) เลือกต้นแบบที่ยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 5 : การทำแบบเหมือนร่าง

- 5.1) เลือกวัสดุที่จะทำแบบ
- 5.2) ออกแบบกราฟิกเหมือนจริง พร้อมตราสินค้าและสัญลักษณ์ทางการค้า
- 5.3) ขึ้นแบบ

ขั้นตอนที่ 6 : การบริหารการออกแบบ

เริ่มจากการติดต่อ โรงงานผู้ผลิตวัสดุบรรจุภัณฑ์ จนถึงการควบคุมงานผลิตให้ได้ตามแบบที่ต้องการ พร้อมทั้งจัดเตรียมรายละเอียดการสั่งซื้อ (Specification) เพื่อให้บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบสามารถผลิตได้ตามต้องการ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการติดตามผลของบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบไปแล้วว่าสามารถสนองตามจุดมุ่งหมาย ของการออกแบบและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรเพียงใด

3.2.6 เทคนิคการออกแบบในลักษณะต่างๆ

รูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์นั้น สามารถจับต้องได้ ซึ่งโดยปกติแล้วมักจะเป็นรูปทรงเลขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยมและทรงกลมรูปทรงที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ทำให้เพิ่มขีดความสามารถ ในการออกแบบรูปทรงต่าง ๆ กันของวัสดุหลัก 4 ประเภท อันได้แก่ กระดาษ โลหะ แก้ว และ พลาสติก ที่เห็นได้ชัด คือ กระจ่างโลหะที่แต่เดิมมักเป็นรูปทรงกระบอก เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถออกแบบเป็นรูปทรงอื่นที่เรียกว่า Contour Packaging รูปลักษณะใหม่นี้ ย่อมก่อให้เกิดความสะดุดตา และสร้าง ความสนใจให้แก่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้รูปลักษณะของตัวบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิกตามที่ได้บรรยายอย่างละเอียดมาแล้ว ย่อมมีบทบาทอย่างมากในการสร้างภาพลักษณ์ ที่ดี แก่กลุ่มเป้าหมาย

3.2.6.1 การออกแบบเป็นชุด (Package Uniform)

การออกแบบเป็นชุดเป็นเทคนิคที่มีความนิยมมากใช้กันมาก จากกราฟิกง่ายๆ ที่เป็น จุด เส้น และภาพ มาจัดเป็นรูบบนบรรจุภัณฑ์ สร้างอารมณ์ร่วมจากการสัมผัสด้วยสายตา หลักเกณฑ์ในการออกแบบ คือ ให้ง่ายสะอาดตาแต่ต้องทันสมัยและเหมาะแก่การใช้งาน ความง่ายสะอาดตามีผลต่อการดึงดูดความสนใจ ความทันสมัยช่วยสร้างความแปลกใหม่ ส่วนความรู้สึกว่าเหมาะแก่การใช้งาน เสริม ความรู้สึกว่าคุณค่าเงิน และความมั่นใจในตัวสินค้า

จากการออกแบบเป็นชุดของสินค้า มีผลต่อการทำให้ผู้บริโภคเกิดความทรงจำที่ดีถ้าออกแบบได้ตรงกับรสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นชุดเปรียบเสมือน ชุดแบบฟอร์มของเสื้อผ้าคนที่ใส่ เช่น มีชุดสูท ชุดพระราชทาน ชุดม่อฮ่อม เป็นต้น การออกแบบเสื้อผ้าที่เป็นชุดนี้เมื่อใครเห็นก็ทราบว่าคุณอะไร แม้ว่าจะใช้เสื้อผ้าและสีสันทันที่แตกต่างกัน การออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นชุดนี้ก็หลักการคล้ายคลึงกัน

การออกแบบเสื้อผ้าเป็นชุดยังมีชื่อเรียก แต่ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่มีชื่อเรียกจึงจำต้องยึดเอกลักษณ์บางอย่างบนบรรจุภัณฑ์เป็นตัวเชื่อมโยงให้รู้ว่าเป็นชุดเดียวกัน อาจใช้สัญลักษณ์ทางการค้า ใช้สไตล์การออกแบบ ใช้การจัดเรียงวางรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ให้อยู่ในระดับเดียวกัน นอกจากนี้รูปแบบของตัวอักษรจะต้องเป็นสไตล์เดียวกัน

3.2.6.2 การเรียงต่อเป็นภาพ ณ จุดขาย

เทคนิคการออกแบบวิธีนี้ยึดหลักในการสร้างภาพ ณ จุดขายให้เป็นภาพใหญ่ ดูเป็นภาพที่ปะติดปะต่อหรืออาจเป็นภาพกราฟิกขนาดใหญ่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคในระยะทางไกล ตามรายละเอียดเรื่องเรื่องราวในการอ่าน และประสาทสัมผัสของผู้ซื้อ ณ จุดขาย เนื่องจากโอกาสที่ตัวบรรจุภัณฑ์และรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์จะสามารถมองเห็นในระยะ 10 เมตรขึ้นไปนั้นเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงต้องใช้พื้นที่บนหิ้งที่วางสินค้านั้นจัดเป็นภาพใหญ่เพื่อดึงดูดความสนใจ

สิ่งพึงระวังในภาพที่ต่อขึ้นจากการเรียงบรรจุภัณฑ์นั้น จะต้องเป็นภาพที่สร้างความประทับใจหรือกระตุ้นให้เกิดความอยากได้ของกลุ่มเป้าหมาย ที่อาจเคยเห็นภาพดังกล่าวจากสื่ออื่นๆ เช่น บนตัวบรรจุภัณฑ์ที่เคยบริโภคหรือสื่อโฆษณาต่างๆ เป็นต้น การต่อเป็นภาพของบรรจุภัณฑ์นี้ยังต้องระมัดระวังขั้นตอนการแปรรูปบรรจุภัณฑ์ เช่น การทับเส้น และการพิมพ์ บนบรรจุภัณฑ์จะต้องแน่นอนมีคุณภาพดี เพื่อว่าภาพที่ต่อขึ้นมาจะเป็นภาพที่สมบูรณ์ตามต้องการ

3.2.6.3 การออกแบบแสดงศิลปะท้องถิ่น

เทคนิคการออกแบบวิธีนี้ มีจุดมุ่งหมายอันดับแรก คือ การส่งเสริมสินค้าที่ผลิตภายในท้องถิ่น เพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยวให้ซื้อกลับไปเป็นของฝาก ถ้าสินค้าดังกล่าวได้รับความนิยมในวงกว้างก็สามารถนำออกขายในตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หรืออาจส่งขายไปยังต่างประเทศได้ ถ้าสามารถควบคุมคุณภาพ การผลิต และมีวัตถุดิบมากพอ พร้อมทั้งกระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติที่สามารถวางแผนงานการผลิตได้

รายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้สื่อความหมายเพื่อเป็นของฝากนี้ มักจะใช้สิ่งที่รู้จักกันดีในท้องถิ่นนั้น เช่น รูปพระแช่ชาละวันของจังหวัดพิจิตร รถม้าของจังหวัดลำปาง ภูมิประเทศในท้องถิ่น เป็นต้น ในบางกรณีอาจนำวัสดุที่ผลิตได้ในท้องถิ่นมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ เพื่อความแปลกใหม่นอกเหนือจากรายละเอียดของกราฟิกการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อซื้อไปเป็นของฝากจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการนำกลับของผู้ซื้อ และความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์ในการนำไปมอบเป็นของขวัญ มีการออกแบบหุหิ้วเพื่อความ สะดวก ในการนำกลับ

3.2.6.4 การออกแบบแบบของขวัญ

เทคนิคในการออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบของขวัญค่อนข้างจะแตกต่างจากเทคนิคต่างๆ ที่ได้กล่าวมา สาเหตุเนื่องจากผู้ซื้อสินค้าที่เป็นของขวัญไม่มีโอกาสบริโภค และหลายครั้งที่การตัดสินใจซื้อเกิดขึ้น ณ จุดขาย ด้วยเหตุนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของขวัญที่ดีจึงมีบทบาทสำคัญมากต่อความสำเร็จของการขายสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเทศกาลต่างๆ

เทคนิคต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ เป็นเทคนิคที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย นอกเหนือจากเทคนิคการออกแบบกราฟิกแล้ว ในฐานะนักออกแบบกราฟิกยังจำเป็นต้องรู้ ถึงข้อมูลทางด้านเทคโนโลยีทั้งในด้านการบรรจุ และการพิมพ์ ดังต่อไปนี้

- ข้อมูลของเครื่องจักรที่จะ ใช้ในการบรรจุ เช่นการขึ้นรูป การบรรจุ การปิด การขนย้าย พร้อมวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ใช้

- ในกรณีที่ผลิตภัณ์อาหารที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ หรือการเลือกใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ ที่มีโครงสร้างซับซ้อนมากๆ ผลการทดสอบความเข้ากันได้ของผลิตภัณ์อาหาร และวัสดุบรรจุภัณฑ์ ควรแจ้งไปยังนักออกแบบกราฟิกด้วย

- นักออกแบบกราฟิก ควรจะทราบถึงข้อจำกัดของโครงสร้างที่พัฒนาโดยฝ่ายเทคโนโลยี เช่น ช่องปากที่เปิดของบรรจุภัณฑ์ ความเหนียวข้นของผลิตภัณ์อาหาร อายุขัยของ ผลิตภัณ์อาหาร การเก็บ การขนส่ง เป็นต้น

ให้สัมภาษณ์ ออกอากาศเพลงทางวิทยุ แพร่ภาพมิวสิกวิดีโอ และติดโปสเตอร์ตามจุดจำหน่าย ไปจนถึงการลงโฆษณาทางนิตยสาร หนังสือพิมพ์ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ ซึ่งจะมีผลกับยอดขายจำหน่ายโดยตรง เป็นต้น ในด้านการออกแบบก็เช่นกัน ในปัจจุบัน องค์กร บริษัทค่ายเพลงได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าเพลงมากขึ้น เนื่องจากการแข่งขันสูงขึ้นและปฏิเสธไม่ได้ว่า ภาพลักษณ์ของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เป็นสิ่งที่มีผลต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภคด้วยนั่นเอง

3.3.1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าเพลง

ศิลปะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านดนตรี มีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นแผ่นเสียง เทปคาสเซต และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง แผ่นคอมแพคดิสก์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าแผ่นซีดีนั้น ยังคงถือว่าเป็นสินค้าที่มีผู้ซื้อมากที่สุดอยู่หากเปรียบเทียบกับสินค้าดังกล่าว แม้ในปัจจุบันจะมีปัญหาด้านการเผยแพร่ผลงานเถื่อน พวกแผ่น MP3 ก็ตาม แต่แผ่นซีดี ก็ยังคงเป็นสื่อที่มีผู้บริโภคอยู่เช่นกันแม้จะลดปริมาณลง ด้วยคุณภาพเสียงที่ชัดเจน มีความคงทน เก็บรักษาได้ยาวนาน และให้ความบันเทิงสูงสุดในการรับฟัง เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดผู้ซื้ออยู่ เพียงแต่การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าเพลงในปัจจุบันและอนาคตอาจมีแนวโน้มไปในทิศทางอื่นมากขึ้น เช่น การออกแบบเป็นชุด สินค้าเพื่อการสะสม หรือเป็นสินค้าจำนวนจำกัด ซึ่งจะต้องทำให้เกิดเอกลักษณ์และความสวยงามประณีตมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย เป็นผลมาจากลักษณะตลาดและการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปด้วยนั่นเอง

3.3.2 กลยุทธ์การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าเพลง

โดยทั่วไปของบรรจุภัณฑ์สินค้าเพลงก็จะประกอบไปด้วย แผ่นซีดี หน้าปก Booklet ตัวกล่องหรือซอง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์และผลงานเพลงเป็นอันดับแรก เนื่องจากการสร้าง First Impression ในการจัดจำหน่ายผลงาน โดยเฉพาะหากผู้บริโภคไม่เคยรู้จักหรือฟังมาก่อน ก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความสนใจและหันมาลองฟัง ดังนั้นในการออกแบบปกจึงมีกลยุทธ์การออกแบบทั่วไป 4 ประการ ดังนี้

3.3.2.1 ใช้เนื้อหาของผลงานเป็นหลัก แล้วนำมาวางแนวคิด (Concept) และเปลี่ยนเป็นภาพหรือกราฟิกอย่างเหมาะสม

3.3.2.2 ใช้ตัวของศิลปินเป็นหลัก แล้วนำมาวางแนวคิด (Concept) และเปลี่ยนเป็นภาพหรือกราฟิกอย่างเหมาะสม

3.3.2.3 ออกแบบภาพและกราฟิก ให้มีความน่าสนใจ สวยงาม และสะดุดตา

3.3.2.4 ออกแบบโดยคำนึงถึงการจัดจำหน่ายและการจัดแสดงสินค้า ณ จุดขาย

กลยุทธ์การออกแบบดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการวางกลยุทธ์ทางการตลาดและ Marketing Brief เช่น ตัวศิลปิน ชื่ออัลบั้ม วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ตำแหน่งของศิลปิน ภาพลักษณ์ของศิลปิน แนวเพลง ลักษณะเฉพาะของผลงาน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้น

4.1 สรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูล

ประเด็นเนื้อหาและตัวศิลปินที่หยิบยกมาใช้ในการทำงานครั้งนี้ พิจารณาจาก โจทย์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้เป็นหลักตั้งแต่แรก นั่นคือการทำชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม ซึ่งเกี่ยวกับดนตรีแจ๊ส ดังนั้นจึงเริ่มจากการคัดประเภทของศิลปินซึ่งมีอยู่มากมาย รวมไปถึงยุคสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วแยกเป็นหมวดหมู่ก่อน เพื่อจำกัดแนวทางให้แคบลง แล้วจึงเจาะจงเลือกตัวศิลปิน

จากข้อมูลต่างๆที่ได้ศึกษาและรวบรวมมากว้างๆ ผู้จัดทำให้ความสนใจในเรื่องของศิลปินหญิงในแนวเพลงแจ๊ส ซึ่งเมื่อนึกถึงศิลปินหญิงในแนวแจ๊ส ต่างเป็นที่ยอมรับกันว่าในช่วงประมาณยุค 50 เป็นช่วงที่คึกที่สุด เนื่องมาจากลักษณะเด่น ความเป็นแบบฉบับ ความหลากหลาย และมีสีสันในตัวเอง ทำให้ผู้จัดทำคาดว่าจะสามารถนำมาต่อยอดเพื่อออกแบบได้อย่างน่าสนใจ เหตุผลอีกประการคือศิลปินหญิงในแนวเพลงแจ๊ส โดยเฉพาะในสมัยก่อนมักไม่ได้รับการกล่าวถึงมากเท่าศิลปินหรือนักดนตรีชาย จึงถือโอกาสนี้เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลและเผยแพร่อีกด้วย

เมื่อได้แนวทางคร่าวๆมาแล้วจากนั้นจึงได้ทำการหาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินหญิง ความหมาย คำจำกัดความ และลักษณะของแนวเพลง จนในที่สุดก็คัดเลือกศิลปินที่คิดว่ามีเรื่องราวประวัติน่าสนใจ มีความโดดเด่นและแตกต่างกันอย่างชัดเจน รวมทั้งพิจารณาจากความนิยมและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ออกมาเป็นศิลปินหญิง 5 คน (ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2) ได้แก่

- เพ็กกี้ ลี (Peggy Lee : The Queen)
- เอลลา ฟิทซเจอร์อัลด์ (Ella Fitzgerald : The First Lady Of Song)
- แอสทรูด กิลเบอร์ต (Astrud Gilberto : The Girl From Ipanema)
- จูลี ลอนดอน (Julie London : The Sensual Voice)
- บิลลี ฮอลิเดย์ (Billie Holiday : The Lady Day)

ซึ่งถือว่าเป็นศิลปินที่มีความสร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสามารถเป็นเสมือนตัวแทนศิลปินหญิงคนอื่นๆในยุคนั้นได้เป็นอย่างดี

สำหรับรูปแบบในการนำเสนอเน้นไปในเชิงของการ Tribute (การรำลึกถึง) และให้ข้อมูลและการออกแบบที่แสดงถึงตัวศิลปิน โดยแต่ละบทสามารถแยกได้เป็นหัวข้อได้ เช่น ส่วนของประวัติศิลปิน (Biography) การรวบรวมผลงานที่ผ่านมา (Discography) วลีหรือคำกล่าวจากตัวศิลปิน (Quotation) เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 สรุปแนวทางในการออกแบบ

สิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าในการออกแบบครั้งนี้ ได้พิจารณาจาก โจทย์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้เป็นหลักตั้งแต่แรก นั่นคือการทำชุดหนังสือและซีดีเพื่อการสะสม ซึ่งเกี่ยวกับดนตรีแจ๊ส เมื่อรวมเข้ากับข้อมูลที่ได้คัดเลือกและสรุปออกมาแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการหาข้อมูลทฤษฎีในการออกแบบที่เกี่ยวข้องและสรุปแนวทางในการออกแบบให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ โดยสามารถร่างเป็น Marketing Brief คร่าวๆเพื่อนำไปพัฒนา ได้ดังนี้

Marketing Brief

สินค้า	- ชุดหนังสือและซีดี (บรรจุภัณฑ์และหนังสือ)
วัตถุประสงค์ของสินค้า	- เพื่อการสะสม โดยเฉพาะ
กลุ่มเป้าหมาย	- ชาย-หญิง อายุ 20 ปีขึ้นไป - มีฐานะและมีรายได้เป็นของตนเอง - มีความชื่นชอบดนตรี โดยเฉพาะแนวเพลงแจ๊ส
ศิลปิน	- ศิลปินหญิงแนวแจ๊สที่โด่งดังที่สุดในยุค 50, 5 คน 5 บุคลิก
โทนของสินค้า	- มีความเคร่งขรึม ความเป็นผู้ใหญ่ หรูหรา แผงความเป็นผู้ใหญ่ - มีความเป็นยุค 50 แต่เพิ่มความร่วมสมัยเข้าไป
โทนของศิลปิน	- แยกตามตัวศิลปิน โดยพิจารณาตามบุคลิก ภาพลักษณ์ แนวเพลง
ความแตกต่างจากสินค้าอื่น	- เป็นการรวบรวมข้อมูลและผลงานที่หายากของแนวเพลงแจ๊ส - เป็นศิลปินที่มีคุณภาพ เป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับอยู่แล้ว - เน้นการออกแบบอย่างประณีตและมีจำนวนจำกัด

เมื่อได้ภาพรวมคร่าวๆมาแล้วจึงนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ โดยดึงศิลปะที่เกี่ยวข้องมาออกแบบกราฟิกให้น่าสนใจและตอบ โจทย์ รวมทั้งสามารถกำหนดวัสดุอุปกรณ์และวิธีการในการสร้างบรรจุภัณฑ์หรือสิ่งพิมพ์ต่อไป

บทที่ 5
การสร้างสรรค์ผลงาน

5.1 การออกแบบสัญลักษณ์

สำหรับการออกแบบสัญลักษณ์ในผลงานชิ้นนี้จะเน้นหนักไปที่สัญลักษณ์หลักของชุด ซึ่งผู้จัดทำต้องการควบคุมให้ออกมาเรียบง่าย หูหรร่า และมีรายละเอียดของการจัดวาง จึงได้ทำการร่าง (Sketch) ไว้หลากหลายรูปแบบเพื่อเลือกแบบที่ลงตัวที่สุดมาพัฒนาเป็นสัญลักษณ์ที่จะใช้จริง

รูปที่ 20 ภาพร่างสัญลักษณ์หลักของชุดผลงานบางส่วน จากแบบร่างครั้งที่ 1-2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Legendary Jazz Divas

รูปที่ 21 ภาพสัญลักษณ์หลักของชุดผลงานที่ใช้จริง

5.2 การออกแบบภาพประกอบ

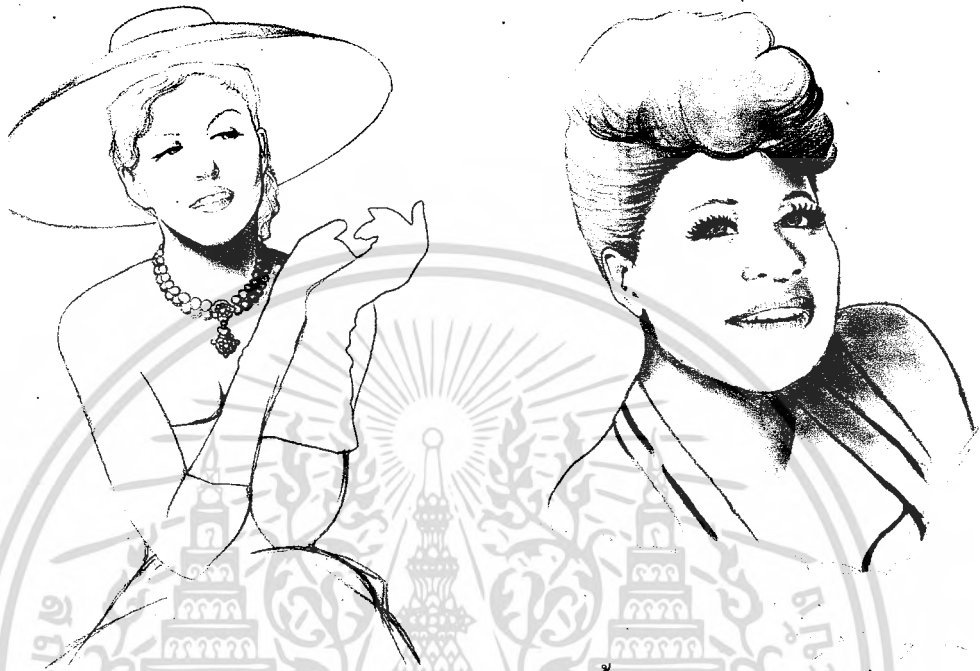
การออกแบบภาพประกอบในผลงานชิ้นนี้เป็นภาพประกอบที่จะนำไปใช้ในส่วนของหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แบ่งบทบาทของศิลปินแต่ละคนอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงมีปัจจัยที่ควรพิจารณาได้แก่

- ภาพประกอบต้องควบคุมให้อยู่ในแนวคิดที่กำหนดไว้ได้
- ภาพประกอบต้องแสดงถึงเอกลักษณ์และอารมณ์ของศิลปินแต่ละคน
- ภาพประกอบต้องสามารถบอกเล่าเรื่องราวและสอดคล้องกับเนื้อหา ไม่มากก็น้อย
- ภาพประกอบต้องมีความสร้างสรรค์และสวยงาม

จากที่กล่าวมาในการสรุปข้อมูลการออกแบบบทที่แล้ว ผู้จัดทำจึงตัดสินใจเลือกลักษณะศิลปะที่โดดเด่นของยุค 50 มาพัฒนา ได้แก่ สไตล์ภาพแบบ Pin-Up Girl, สไตล์ภาพที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ในยุค 50 คือ การวางเลย์เอาต์แบบการตัดปะ การพิมพ์แบบเรียงจุดแบบสมัยเก่า แต่นำกลับมาทำขึ้นใหม่ให้ร่วมสมัยขึ้น

สำหรับขั้นตอนในการทำภาพประกอบในผลงานชุดนี้ ถือว่าใช้เวลาในการทำงานนานที่สุดเมื่อเทียบกับขั้นตอนอื่นเพราะมีปัจจัยต่างๆกำหนดไว้มากจึงต้องมีกระบวนการคิดและการลงมือทำที่ละเอียด รวมทั้งมีการปรับแก้ไขภาพประกอบ ซึ่งล้วนใช้เวลาทั้งสิ้น โดยจะขอเสนอแบบร่างครั้งที่ 1-2 และขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ดังต่อไปนี้

5.3 แบบร่างครั้งที่ 1

รูปที่ 22-23 ภาพแบบร่างด้วยดินสอ เฟ็กกี้ ดี, เฮลลา พิทซเจอร์ลด์

รูปที่ 24 ภาพแบบร่างด้วยดินสอ จูดี สอนคอน ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 25 ภาพแบบร่างด้วยดินสอ จูดี ลอนคอน ข

รูปที่ 26 ภาพแบบร่างด้วยดินสอ แอสทริด กิลเบอร์โต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 27 ภาพแบบร่างด้วยดินสอ บิลลี่ ฮอลิเดย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 28 ภาพแบบร่างด้วยปากกาโครงหน้าของศิลปินทั้ง 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 29 ภาพทดลองการสร้างผลงานจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 30 ภาพแบบร่างสัญลักษณ์และองค์ประกอบทางศิลปะ

รูปที่ 31 ภาพแบบร่างสัญลักษณ์หลักของชุดผลงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 แบบร่างครั้งที่ 2

รูปที่ 32-33 ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ เพ็ทกี้ ที, เอสตา ฟิทซเจอร์ลด์

รูปที่ 34 ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ แอสทริด กิลเบอร์โต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 35 ภาพร่างด้วยปากกา จูดี ลอนดอน

รูปที่ 36 ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ จูดี ลอนดอน ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

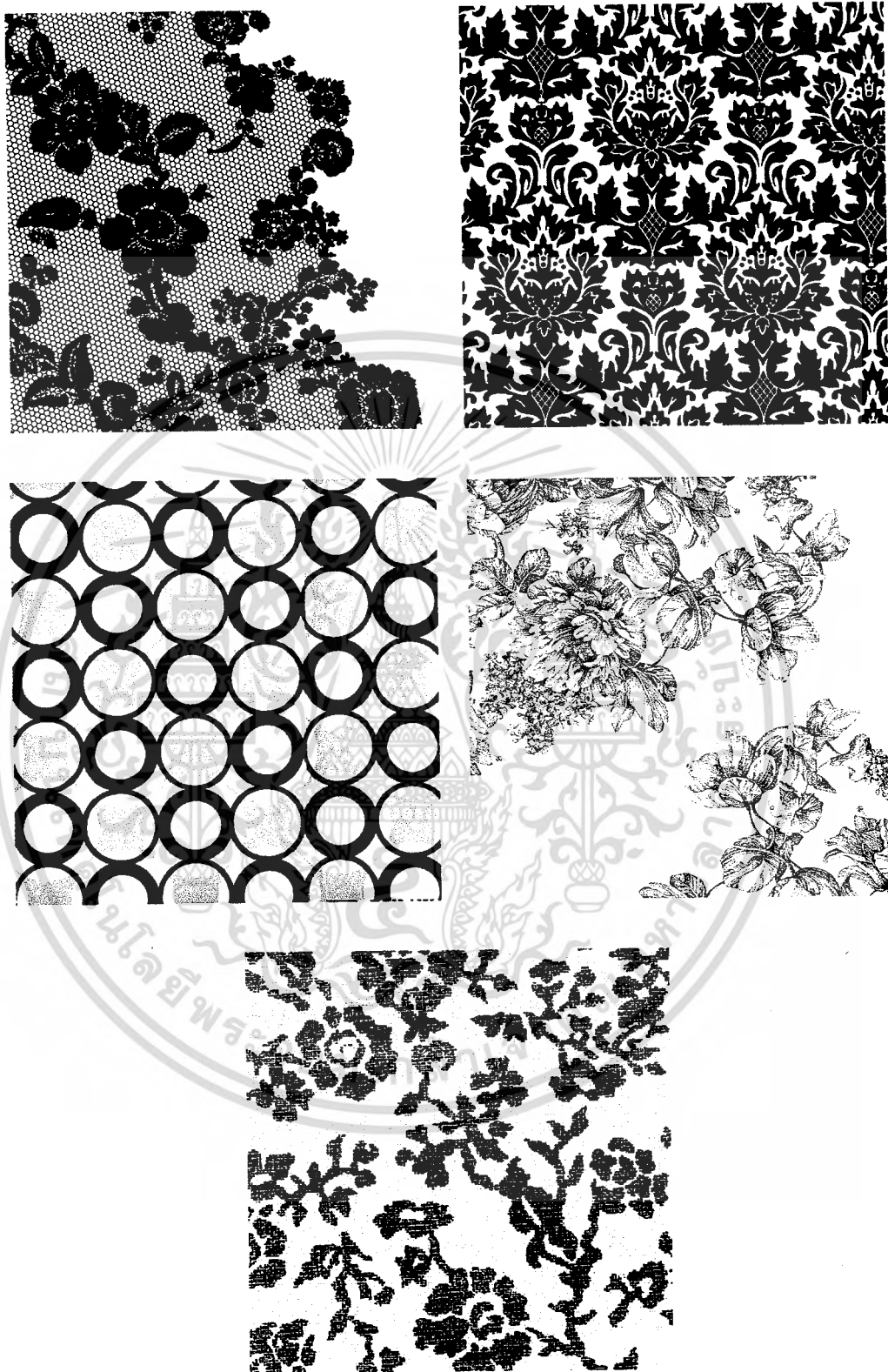

รูปที่ 37 ภาพแบบร่างเมื่อลงสีน้ำ ฐิติ ลอนคอน ข

รูปที่ 38 ภาพแบบร่างเมื่อนำมาประกอบ บิลลี่ ฮอลิเดย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 39 ภาพลวดลายที่ออกแบบเพื่อเลือกใช้ในงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 40 โครงสร้างหน้ากระดาษ

DISPLAY

Poster Bodoni
Helvetica Neue

CHARACTERISTIC FONTS

Georgia Italic
Galant

TEXT

Helvetica Light
Helvetica UltraLight

Big Mummy
Bodi-dota

ENGRAVERS

รูปที่ 41 ภาพแสดงแบบอักษรที่เลือกใช้ในงาน

Legendary
JAZZ
DIVAS

Ella
Fitzgerald

Billie
Holiday

Astrud
Gilberto

Julie
London

รูปที่ 42 ภาพสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 ผลงานจริง

ในส่วนของหนังสือและบรรจุภัณฑ์ได้มีการใช้เทคนิคการพิมพ์แบบพิเศษหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาและทดลองของผู้จัดทำด้วย อาทิเช่น

- การพิมพ์ 2 ชั้น (เพื่อทำให้เกิดลายูน) เช่น บนหน้าปกหนังสือและกล่องบรรจุภัณฑ์รวม
- การพิมพ์เคลือบเงิน เช่น บนบรรจุภัณฑ์แผ่นซีดีและกล่องบรรจุภัณฑ์รวม
- การพิมพ์บนแผ่นใสและกระดาษไข ในหน้าหนังสือบางหน้า
- การพิมพ์ด้วยหมึกค่าน / หมึกมัน ในหน้าหนังสือบางหน้า

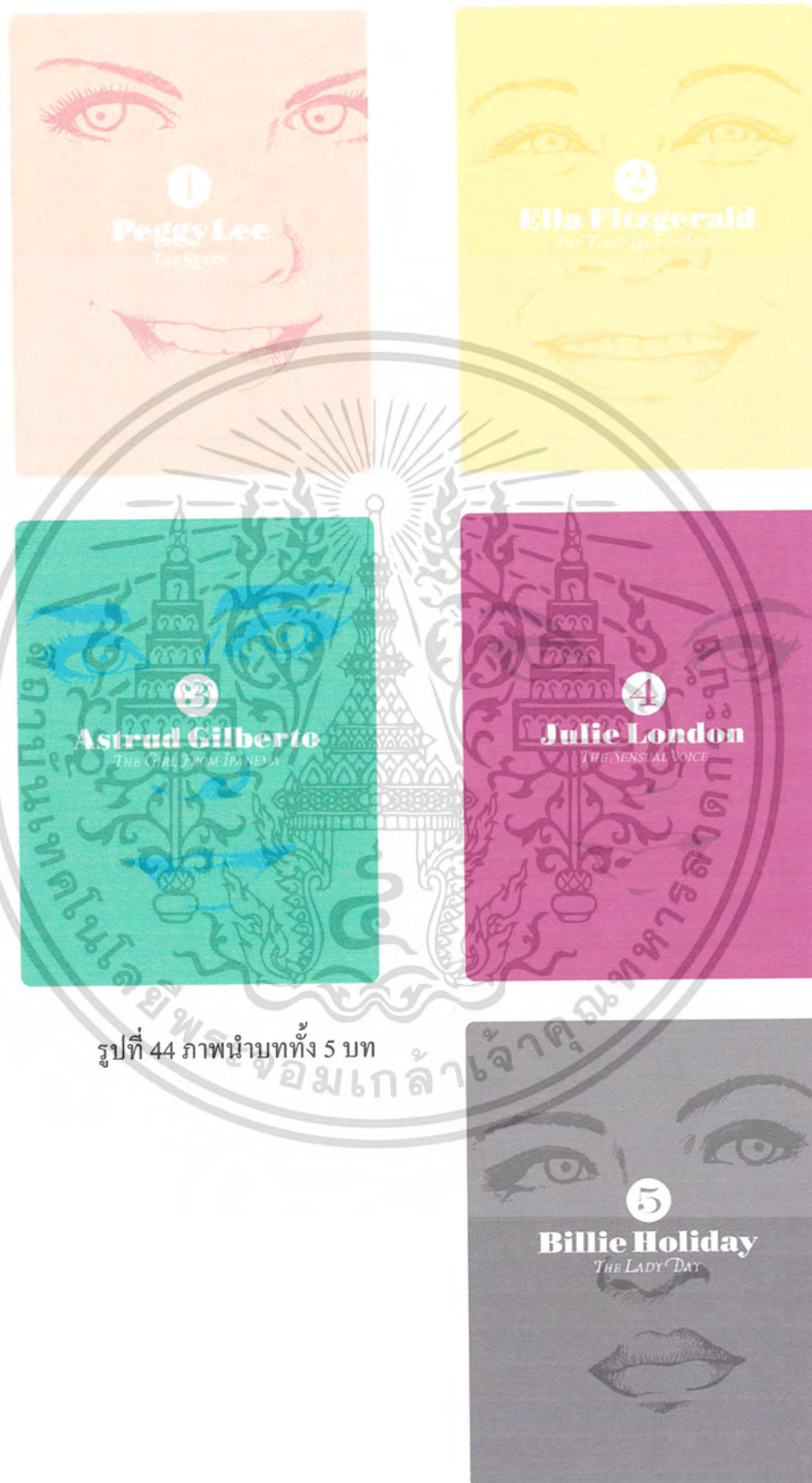
เนื่องจากในชิ้นผลงานจริงมีการใช้การพิมพ์แบบพิเศษหลายรูปแบบดังที่กล่าวมา อาจทำให้ภาพตัวอย่างผลงานในบทนี้ แสดงผลไม่ชัดเจนเทียบเท่าผลงานจริง

หนังสือ

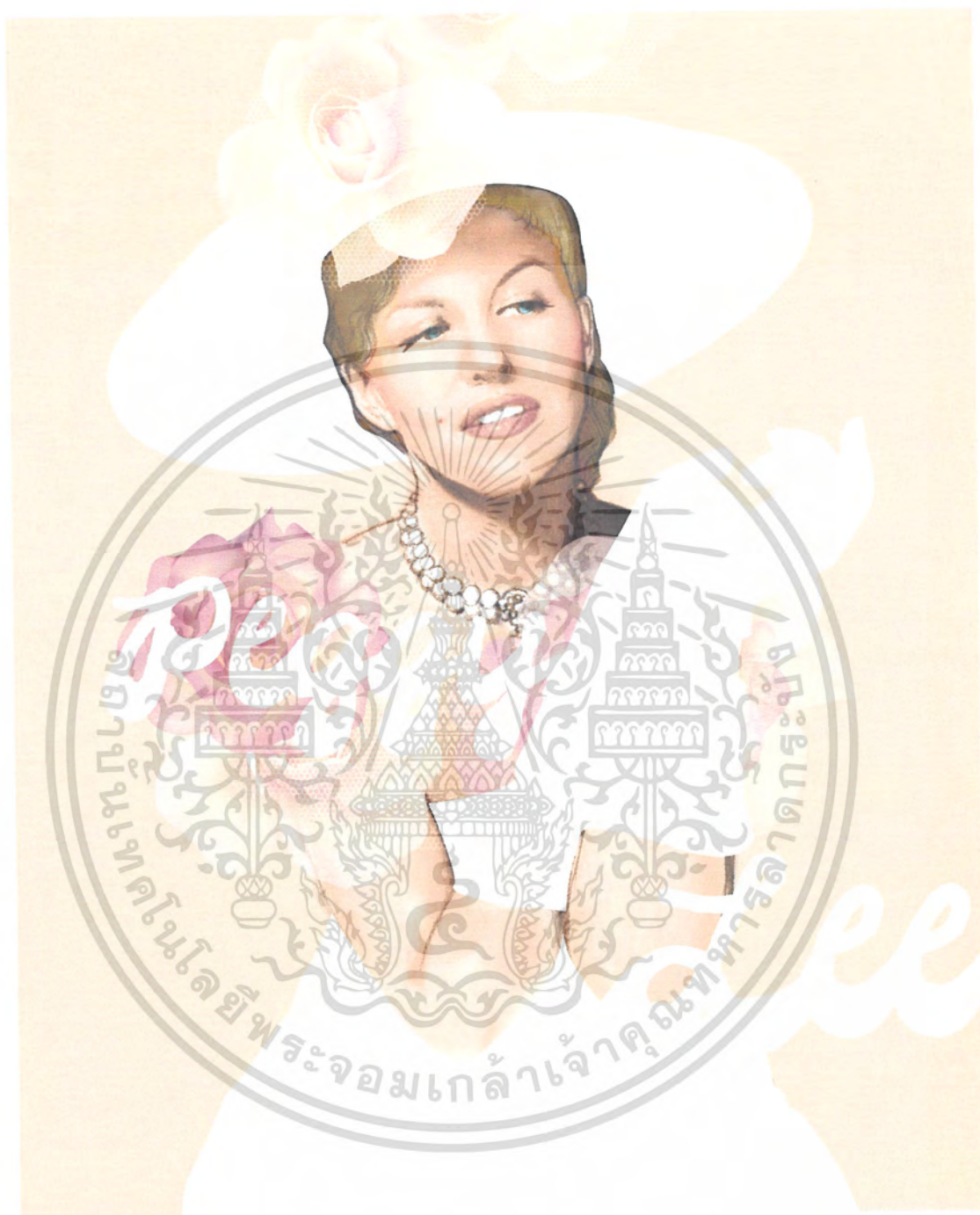
รูปที่ 43 ภาพหน้าปกหนังสือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

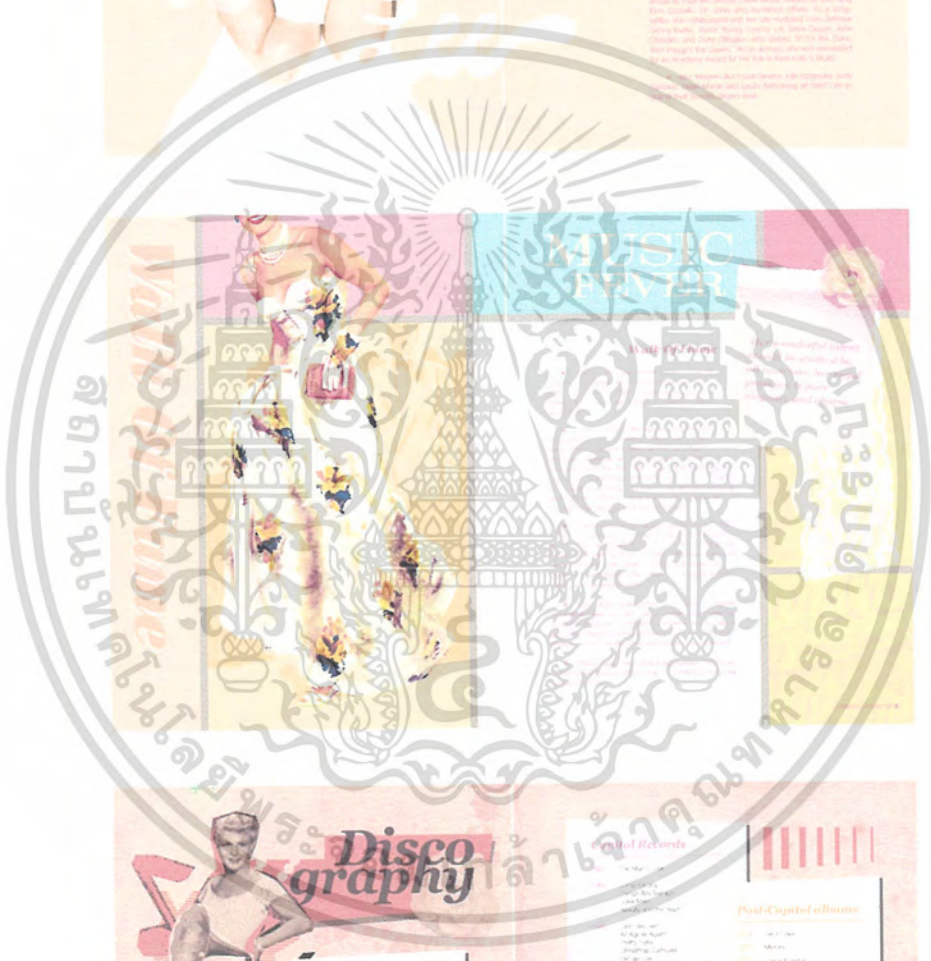
รูปที่ 44 ภาพนำบททั้ง 5 บท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 45 ภาพประกอบหลัก เฟี้ยกั๊ ลี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 46 ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 1 เฟ็กกี้ ลี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 47 ภาพประกอบหลัก เอลลา พิทชเจอร์ลด์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

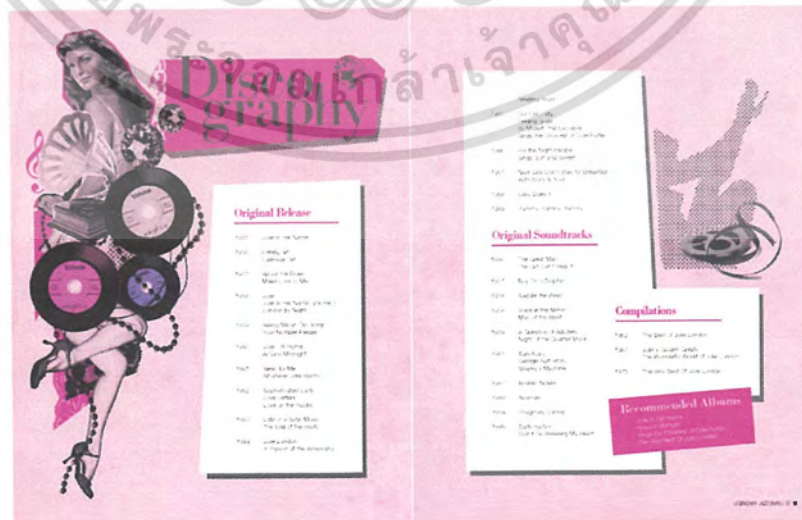
รูปที่ 48 ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 2 เอลลา ฟิทซเจอร์ลด์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 49 ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 3 แอสทรูด กิลเบอร์ต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 50 ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 4 จูดี ลอนดอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Billie Holiday's performance was not just a musical act; it was a social statement. Her unique style, characterized by her signature scat singing and her ability to convey deep emotion through her voice, set her apart from other jazz vocalists of her time.

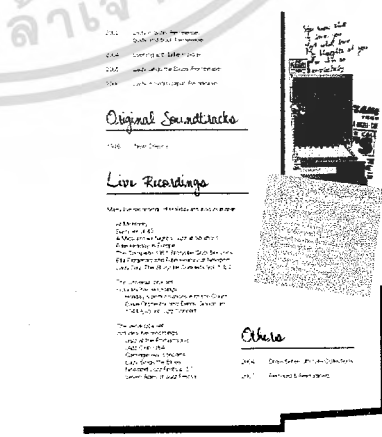
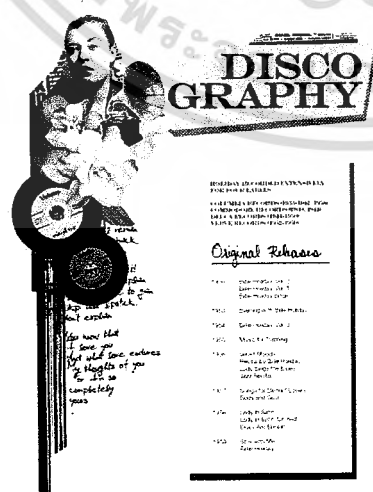
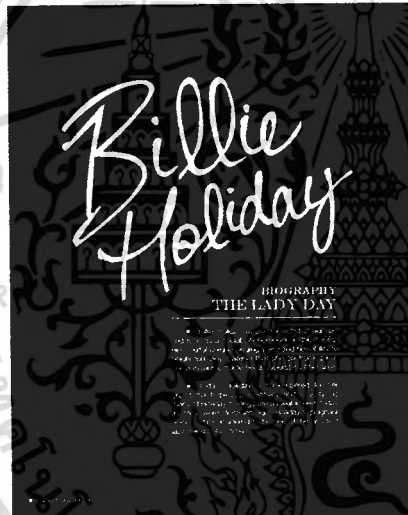
Her influence on the jazz world was profound. She inspired a generation of young musicians and helped to popularize the swing era. Her collaborations with Duke Ellington and other jazz legends created some of the most memorable music of the 1930s and 1940s.

Despite her success, Holiday's life was marked by personal struggles, including her battles with addiction and the challenges of being a Black woman in a segregated society. Her resilience and talent shone through these hardships, leaving a lasting legacy in the world of jazz.

Her music continues to be celebrated and performed around the world. Her influence is still felt today, as new artists draw inspiration from her unique sound and her powerful presence on stage.

In 1957, she was inducted into the Rock and Roll Hall of Fame, a testament to her enduring impact on American music.

Her music is a reflection of her life, a blend of joy and sorrow that resonates with listeners of all ages. Billie Holiday remains a true icon of the jazz era.

รูปที่ 51 ภาพหน้าคู่หนังสือบทที่ 5 บิลลี ฮอลิเดย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรจุภัณฑ์แผ่นซีดี

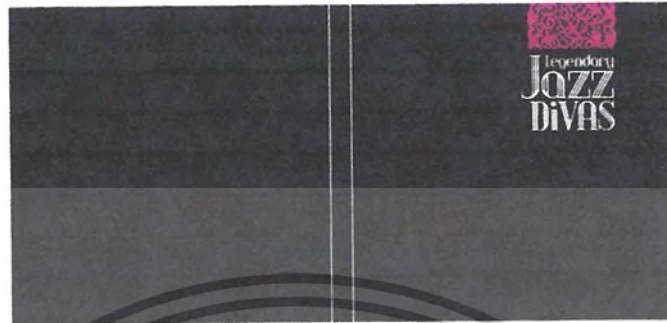
รูปที่ 52 ภาพบรรจุภัณฑ์แผ่นซีดีและแผ่นพับสอด

รูปที่ 53 ภาพแผ่นซีดีแบบ Platinum และ Vinyl

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรจุภัณฑ์รวม

รูปที่ 54 ภาพบรรจุภัณฑ์รวม

รูปที่ 55 ภาพจำลองผลงานทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ปัญหาและอุปสรรค

จากการปฏิบัติงานจริงที่ผ่านมาสามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคระหว่างการทำงาน ดังนี้

- ปัญหาด้านการค้นคว้าข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลประวัติและรูปภาพที่ต้องทำการค้นคว้าเป็นของศิลปินในยุคเก่า จึงทำให้บางครั้งสามารถหาข้อมูลได้ยากลำบากมากกว่าข้อมูลใหม่ๆ โดยต้องหาจากข้อมูลอ้างอิงมาช่วยเสริมด้วย แต่ที่เป็นปัญหาที่สุด คือ การหารูปภาพและภาพถ่ายของศิลปินแต่ละคน ถึงแม้จะสามารถหาได้ตามเว็บไซต์ แต่คุณภาพของรูปภาพที่จะนำมาใช้เป็นตัวแบบในการออกแบบนั้นมีคุณภาพต่ำ โดยส่วนมาก ทำให้บางครั้งภาพที่อยากใช้แต่กลับใช้ไม่ได้ ต้องตัดสินใจเลือกภาพที่มีคุณภาพจากหนังสือหรือสื่ออื่นๆมากกว่า

- ปัญหาด้านการออกแบบ

เกิดจากการที่ศิลปินบางคนมีแนวเพลงและเนื้อหาข้อมูลที่หลากหลายและกว้างมาก ๆ ในการตีความเพื่อออกแบบ ทำให้ต้องทดลองออกแบบหลายแบบแล้วค่อยมาคัดเลือกแบบที่ดีที่สุดซึ่งใช้เวลานานและต้องคิดเยอะมาก

- ปัญหาด้านเวลา

ขั้นตอนบางขั้นตอนต้องใช้เวลามากกว่าที่วางแผนไว้ทำให้มีผลกระทบกับเวลาในการทำขั้นตอนอื่น รวมทั้งยังมีปัจจัยภายนอกมารบกวนทำให้ระบบเวลาที่จัดไว้เสียหาย เช่น เวลาในการพิมพ์ ซึ่งรวมถึงเวลาที่อาจเกิดความเสียหายจากการพิมพ์ด้วย เวลาในการเดินทาง เวลานั้นที่คลาดเคลื่อน เป็นต้น

- ปัญหาในขั้นตอนการพิมพ์

เป็นปัญหาใหญ่อีกข้อหนึ่งเนื่องจากบางครั้งการตั้งค่าระบบหน้าจอ และการตั้งค่าสีเครื่องพิมพ์ของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้านและที่ร้านพิมพ์ไม่เหมือนกัน เช่น ค่า Color Picker, Image Interpolation, Color Mode (RGB, CMYK, GREYSCALE) ทำให้พิมพ์ออกมาแล้วสีเพี้ยน ไม่ได้สีอย่างที่ต้องการ ต้องเสียเงินและเวลาในการพิมพ์มาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเวลาพิมพ์แล้วกระดาษเกิดความเสียหาย ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำศิลปนิพนธ์จากประสบการณ์ของผู้จัดทำ มีดังนี้

- ควรเลือกทำหัวข้อที่ตนเองชอบและมีแรงจูงใจในการทำอย่างแท้จริงเพราะเป็นสิ่งที่เราต้องอยู่และคิดคำนึงถึงมันตลอดระยะเวลาที่ทำ (2-3 เดือน) หากไม่ชอบหรืออยากทำจริงๆจะทำให้รู้สึกอึดอัดและเกิดความขี้เกียจตามมา

- ควรวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอนไว้ตั้งแต่แรก เช่น ขั้นตอน การเสนอแบบร่าง การออกแบบ การทำผลงานจริง และทำตามแผนงานนั้นอย่างเคร่งครัดที่สุด

- ควรศึกษาหาข้อมูลและตัวอย่างการทำงานให้มากที่สุดทั้งจากข้อมูลในและต่างประเทศ

- เมื่อเกิดความลังเลในการออกแบบควรปรึกษาอาจารย์เพื่อฟังคำแนะนำและตัดสินใจเลือกทำตามที่ตนเองคิดว่าดีที่สุด

- ควรเผื่อเวลาสำหรับการทำผลงานจริงและสำหรับปัญหาด้านเวลาที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ

- ควรจัดสรรมีเวลาในการพักผ่อนให้เหมาะสมกับการทำงาน

บรรณานุกรม

- Lee Tanner. The Jazz Image UK : Harry N. Abrams, Inc., 2005 (หนังสือทั่วไป)
- Polly Powell, Lucy Peel. '50s & '60s Style UK : Apple Press Ltd., 1988 (หนังสือทั่วไป)
- Ted Gioia. The History Of Jazz USA : Oxford University Press, 1998 (หนังสือทั่วไป)
- <http://daz.com> (บทความในเวบไซต์)
- <http://en.wikipedia.org> (บทความในเวบไซต์)
- <http://kclibrary.nhmccd.edu/decade50.html> (บทความในเวบไซต์)
- <http://se-ed.net> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.astrudgilberto.com> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.billie-holiday.net> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.cmgww.com/music/holiday> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.ellafitzgerald.com> (บทความในเวบไซต์)
- http://www.fashion-era.com/1950s_glamour.htm (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.imdb.com> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.mew6.com> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.peggylee.com> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.prc.ac.th> (บทความในเวบไซต์)
- <http://www.umusic.com> (บทความในเวบไซต์)

ประวัติผู้เขียน

ทศพร อาชวานันทกุล เกิดเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2528 จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การศึกษา

- ระดับอนุบาล โรงเรียนลาซาล กรุงเทพมหานคร
- ระดับประถมศึกษา โรงเรียนลาซาล กรุงเทพมหานคร
- ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ กรุงเทพมหานคร
- ระดับอุดมศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชานิเทศศิลป์ สาขาวิชานิเทศศิลป์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ผลงานที่ผ่านมา

- พ.ศ. 2549 ออกแบบเว็บไซต์ให้กับศิลปิน ญารินดา บุนนาค
- พ.ศ. 2550 ออกแบบเว็บไซต์ให้กับร้านเบเกอรี่ เดอะดี โด
- พ.ศ. 2550 ออกแบบบรรจุภัณฑ์และสื่อสิ่งพิมพ์ให้ศิลปิน สกุต แกงค์ 2
- พ.ศ. 2550 ออกแบบบรรจุภัณฑ์และสื่อสิ่งพิมพ์ให้ห้องบันทึกเสียง วินเทจ สตูดิโอ